

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

Mahkeme İçtihadına İlişkin Bilgi Notu

Sayı 179

Kasım 2014

Mahkeme'nin İçtihat Bilgi ve Yayınlar Dairesi tarafından derlenen bu Bilgi Notu, Yazı İşleri Müdürlüğü'nün özel ilgi arz ettiğini düşündüğü söz konusu dönem süresince incelenen dava özetlerini içermektedir. Bu özetlerin, Mahkeme üzerinde bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Geçici versiyonunda, özetler normalde ilgili davanın dilinde hazırlanmakta olup, nihâî tek-dil versiyonu sırasıyla İngilizce ve Fransızca olarak çıkmaktadır. Bilgi Notu, <www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=caselaw/analysis&c=>adresinden indirilebilmektedir. <<http://appform.echr.coe.int/echrequest/request.aspx?lang=gb>> adresinden çevrim içi form yoluyla yayın servisiyle irtibata geçilerek, yıllık 30 Avro (EUR) veya 45 Amerikan doları (USD) karşılığında, bir dizin dâhil olmak üzere, basılı kopya üyeliği mümkündür.

HUDOC veritabanına, Mahkeme'nin internet sayfası (<<http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/>>) üzerinden ücretsiz ulaşılabilir. Veritabanı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihadına (Büyük Daire, Daire ve Komite kararları, kabul edilebilirlik kararları, tebliğ edilen davalar, istişarî görüşler ve İçtihat Bilgi Notu'ndan hukuk özetleri), Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na (kararlar ve raporlar) ve Bakanlar Komitesi'ne (kararlar) erişim sağlamaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

(Avrupa Konseyi)

67075 Strasbourg Cedex

France

Tel : 00 33 (0) 3 88 41 20 18

Fax : 00 33 (0) 3 88 41 27 30

publishing@echr.coe.int

www.echr.coe.int

ISSN 1996-1545

© Avrupa Konseyi / Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2014

MADDE 1

Devletlerin Yargı Yetkisi

Bir Irak vatandaşının Irak'ta İstikrar Gücü'nün (SFIR) üyesi olan bir Hollandalı asker tarafından öldürüldüğü iddiasıyla bağlantılı olarak ülkesel yargı yetkisi

Jaloud/Hollanda – 47708/08

20.11.2014 tarihli Karar [BD]

Olaylar ve Olgular – 2003 yılının Temmuz ayından 2005 yılının Mart ayına kadar Hollanda askerî birlikleri tabur kuvveti ile Irak İstikrar Gücü (SFIR)'nde yer almıştır. Askerî birlikler, Birleşik Krallığın silahlı kuvvetlerinde görevli bir kişinin komutası altındaki Çokuluslu Güney-Doğu Tümeni (MND-SE)'nin bir parçası olarak Irak'ın güneydoğusunda konuşlanmıştır. Hollanda askerî birliklerinin MND-SE'ye katılması hususu, Muharebe Esaslarının ekli olduğu ve Hollanda ile Birleşik Krallık arasında imzalanan Mutabakat Muhtıraları ile düzenlenmiştir. Her iki belge de gizli olarak sınıflandırılmıştır.

Başvuran, araç kontrol noktasını hızla geçen bir arabada yolcu olarak seyahat halinde iken aldığı kurşunlardan dolayı 2004 yılının Nisan ayında ölen bir Irak vatandaşının babasıdır. Başvuranın oğlunun öldüğü olaydan birkaç dakika önce başka bir aracın kontrol noktasına ateş açması üzerine olay yerine gelen Hollanda askerî devriyesinin de katılımıyla, Irak Sivil Savunma Birliği (ICDC) üyeleri, o sırada kontrol noktasını sarmışlardır. Hollanda askerlerinden bir tanesi, başvuranın oğlunun seyahat ettiği arabaya pek çok kez ateş

ettiğini kabul etmiş, fakat bu hareketi, araçtan kendisine ateş açıldığına inandığından dolayı kendini savunma amaçlı yaptığını iddia etmiştir. Kraliyet Askeri Teşkilatı'nın (Hollanda silahlı kuvvetlerin bir kolu) gerçekleştirdiği bir soruşturmanın ardından, askerî Cumhuriyet savcısı başvuranın oğlunun muhtemelen bir Iraklının ateşlediği kurşunla vurulduğu ve Hollanda askerinin kendini savunma amacıyla hareket ettiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla Cumhuriyet savcısı soruşturmayı sonlandırmıştır. Söz konusu asker arabanın içinden geldiğini zannettiği ateşe karşılık verdiği hükmeden Askerî Yargıtay Dairesi bu kararı onamıştır. Bu koşullar altında söz konusu asker, kendisine verilen talimatlar çerçevesinde hareket etmiş ve hakkında verilen takipsizlik kararı onanmıştır.

Başvuran Mahkeme'ye yaptığı başvuruda, Sözleşme'nin 2. maddesine dayanarak, soruşturmanın yeterince bağımsız ve etkin olmadığından şikâyet etmiştir. Mahkeme'nin bir Dairesi 9 Temmuz 2013 tarihinde Büyük Daire lehine yargı yetkisinden feragat etmeye karar vermiştir.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 1 (*yargı yetkisi*): Hükümet, otoritenin başka bir yere; yani ister 1483 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı uyarınca “işgalci güçler” olarak tanımlanan Amerika Birleşik Devletlerine ve Birleşik Krallığa, ister SFIR'ın Hollanda birliğini komuta eden, güneydoğu Irak'taki “önder ulus” olarak sadece Birleşik Krallığa ait olması dolayısıyla, yapılan şikâyetlerin Hollanda'nın ülkesel yargı yetkisi

kapsamına girmediği yönünde bir ilk itirazda bulunmuştur.

Bu iddiayı reddeden Mahkeme, yabancı bir Devletin bir makamı tarafından verilen bir kararın veya emrin icra edilmesinin, bir Sözleşmecî Devleti Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerinden kurtarmak için tek başına yeterli olmadığı görüşüne varmıştır. Hollanda sadece Birleşik Krallığın bir birlik komutanının harekât kontrolünü kabul etmesi nedeniyle “yargı yetkisinden” yoksun kalmamıştır. “Önder uluslar” dışındaki ulusların kuvvetlerinin günlük emirlerini yabancı komutanlardan almasına rağmen, ilgili Mutabakat Muhtıralarına ekli Muharebe Esasları suretinde kabul edilen sınırlar içerisinde güç kullanımına ilişkin açık kurallar düzenlemek dahil olmak üzere esas politikanın planlanması, güç tedarik eden münferit Devletlere ayrılan bir alan olmaya devam etmiştir. Hollanda, diğer katılımcı Devletleri hariç tutarak, birliklerinin konuşlandığı bölgede güvenliği sağlama konusunda sorumluluğu üstlenmiş ve buradaki askeri birliğin tam komutasını muhafaza etmiştir. Vurulma olayının meydana geldiği kontrol noktasının Irak Sivil Savunma Birliği (ICDC) personelleri tarafından sözde sarılmış olması da, ICDC’nin koalisyon güçlerinin görevlileri tarafından denetlenmesi ve bu görevlilerin emri altında olması nedeniyle, ilgili bir husus olmamıştır. Dolayısıyla Hollanda birlikleri herhangi bir yabancı gücün emrinde veya başka bir Devletin münhasır yönetimi veya kontrolü altında olmamıştır.

Ölümlerle sonuçlanan vurulma olayı, bir Hollanda ordu görevlisinin emrinde ve doğrudan denetimi altında olan ve SFIR’ın 1483 sayılı Birleşmiş

Milletler Güvenlik Konseyi Kararı kapsamındaki görevin icrası kapsamında kurulmuş olan personelleri tarafından sarılmış bir kontrol noktasında meydana gelmiştir. Dolayısıyla söz konusu vurulma olayı Hollanda’nın “yargı yetkisinin alanı” içerisinde meydana gelmiştir.

Sonuç: ilk itiraz reddedilmiştir (oy birliğiyle).

Madde 2 (usul yönü bakımından): Mahkeme, başvuranın soruşturmanın yeterince bağımsız olmadığı iddiasını kabul etmemiştir. İlk soruşturmayı üstlenen Kraliyet Askerî Teşkilatı birliğinin yaşama alanlarını, ölüm olayından dolayı sorumlu olduğu iddia edilen personellerle paylaşmasının tek başına soruşturmanın bağımsızlığını, soruşturmanın nitelikliliğine zarar verecek ölçüde etkilediğini ortaya koyan herhangi bir delil bulunmamıştır. Cumhuriyet savcılarının kaçınılmaz olarak bilgi ve destek için polise itimat ettiği için, Cumhuriyet savcısının büyük ölçüde Kraliyet Askerî Teşkilatı’nın raporlarına dayanmış olması da bir sorun doğurmamıştır. Araca ateş eden Hollanda ordu görevlisi hakkında verilen takipsizlik kararını onayan Temyiz Mahkemesi Askerî Dairesi’ne muvazzaf bir subayın yargıç olarak dahil edilmesine gelince, daire Temyiz Mahkemesi’nin iki sivil üyesi ile bir askerî üyeden ibaret olmuştur. Askerî üye, askerî otoriteye tabi olmayan, vazife yönünden bağımsızlığı ve tarafsızlığı sivil yargıçlarla aynı olan ve yargı makamında bulunmak üzere gerekli nitelikleri taşıyan kıdemli bir subaydı. Dolayısıyla Askerî Daire Sözleşme’nin 2. maddesinin amaçları doğrultusunda yeterli güvenceler sunmuştur.

Ancak; soruşturmanın etkinliği konusunda Mahkeme, soruşturmanın birtakım eksikliklerle nitelendirildiğini saptamıştır. Özellikle, Temyiz Mahkemesi Askerî Dairesi, ateş eden subayın yolun karşısından açılan ateşe karşılık verirken savunma amaçlı hareket ettiğine hükmetmekle yetinmiş, özellikle gereğinden fazla el ateş edilip edilmediği ve durumun izin verdiği anda ateşin kesilip kesilmediği gibi kullanılan gücün orantılılığı meselesiyle bağlantılı belirli yönleri ele almamıştır. Söz konusu meselelerle ilgili olması muhtemel olan bilgileri içeren belgeler söz konusu tarihte Askerî Daireye sunulmamıştır. Özellikle, ateş edilmesi sırasında kontrol noktasını koruyan ICDC personellerinden alınan resmi bir ifade tutanağı veya silahlarından ateş eden ICDC personellerinin isimlerinin listesi dava dosyasına eklenmemiştir.

İlaveten, olaydan sonra ateş açan subayın sorgulanması öncesinde altı aydan fazla bir gecikme yaşanmıştır. Suikasta ilişkin herhangi bir emare bulunmamasına rağmen, subayın diğer tanıklarla gizlice anlaşması riskini azaltmaya yönelik hiçbir uygun adımın atılmamış olması diğer bir eksiklik olmuştur. Otopsi ise herhangi bir nitelikli Hollanda görevlisi hazır bulunmaksızın yapılmıştır. Patoloji uzmanının raporu son derece kısa olup, detaylı bilgi veya herhangi bir fotoğraf içermemiştir. Son olarak, potansiyel olarak önemli bir maddi delil olan ve vücuttan alınan mermi parçacıkları olarak tanımlanan metal parçacıkları uygun şartlar altında saklanmamış veya incelenmemiş ve ardından bilinmeyen koşullar içerisinde kaybolmuştur.

Özetle, ölüm olayını çevreleyen koşullara ilişkin soruşturma, önemli bilgiler içeren belgelerin adli mercilere ve başvurana sunulmaması, ateş eden askerin sorgulanmasından önce diğer tanıklarla gizlice anlaşmasını önlemek için hiçbir tedbir alınmaması, otopsinin bir Devlet görevlisinin muhtemel cezai sorumluluğuna ilişkin bir soruşturmaya uygun koşullarda gerçekleştirilmesine yönelik hiçbir girişimde bulunulmaması, bunun sonucunda hazırlanan raporun yetersiz olması ve önemli maddi delillerin, bilinmeyen koşullar içerisinde kaybedilmesi dolayısıyla Sözleşme'nin 2. maddesinin gerektirdiği standartları karşılamamıştır. Dolayısıyla, ilgili tarihte Irak'ta egemen olan aşırı zor koşullar içerisinde dahi söz konusu hataların kaçınılmaz olduğu söylenemezdi.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle).

Madde 41: Manevi tazminat olarak 25.000 avro ödenmesine hükmedilmiştir.

(Ayrıca bk. *Al-Skeini ve Diğerleri/Birleşik Krallık* [BD], 55721/07, 7 Temmuz 2011, [143 sayılı Bilgi Notu](#); *Hassan/Birleşik Krallık* [BD], 29750/09, 16 Eylül 2014, [177 sayılı Bilgi Notu](#) ve [AİHS'ye Üye Devletlerin Egemenlik Alanı Dışında Yargı Yetkisi](#) hakkında Tematik Bilgi Notu).

MADDE 2

Yaşam

Tam bağımlı durumdaki hastanın suni olarak yaşatılmasına imkân veren besleme ve sıvı verme işlemlerini sonlandırma kararı: *Büyük Daire lehine feragat*

Lambert ve Diğerleri / Fransa – 46043/14

[V. Bölüm]

Başvuranlar, 2008 yılında geçirdiği bir trafik kazasında başından yaralanması sonucu kol, bacak ve bedeni toptan felç olan ve tamamen bağımlı Vincent Lambert'in annesi, babası, üvey erkek kardeşi ve kız kardeşidirler.

Vincent Lambert mide tüpü yolu ile suni olarak beslenmekte ve sıvı almaktadır. Hastaların haklarına ve ölüm öncesine ilişkin meseleler hakkındaki "Leonetti" Kanununda öngörülen istişare işleminin ardından, Vincent Lambert'tan sorumlu doktor 11 Ocak 2014 tarihinde, hastanın 13 Ocak'tan itibaren beslenmesinin ve hastaya sıvı verilmesinin sonlandırılmasına karar vermiştir. Doktorun kararının uygulanmasının askıya alındığı yargılamalar sonrasında Danıştay, özellikle bir tıbbi bilirkişi raporuna dayanarak, Vincent Lambert'tan sorumlu doktorun suni beslenme ve sıvı verilmesi işlemlerine son verilmesi doğrultusunda 11 Ocak 2014 tarihinde verdiği kararın hukuka uygun olduğunu beyan etmiştir.

İçtüzüğün 39. maddesi uyarınca yapılan talebi aldıktan sonra Mahkeme, önündeki yargılamalar boyunca yetkililerin Danıştay tarafından verilen kararın yürütmesini durdurmaları gerektiğine hükmetmiştir. Daire, söz konusu geçici tedbir sonucunda Lambert'in beslenmesine ve sıvı almasına son verilmesi amacıyla yerinin değiştirilmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Başvuranlar özellikle Vincent Lambert'in suni beslenmesinin ve sıvı alımının kesilmesinin

Devletin Sözleşme'nin 2 ve 3. maddeleri kapsamındaki yükümlülüklerine aykırı olacağını iddia etmektedirler. Başvuranlar Sözleşme'nin 2. maddesinin usul yönü açısından, mevzuatın açık ve kesin olmadığından şikâyet etmekte ve 11 Ocak 2014 tarihli kararla sonuçlanan süreci sorgulamaktadırlar.

Dava Sözleşme'nin 2, 3 ve 8. maddeleri uyarınca tebliğ edilmiştir (Bk. [176 sayılı Bilgi Notu](#)). Mahkeme'nin bir Dairesi 4 Kasım 2014 tarihinde Büyük Daire lehine yargı yetkisinden feragat etmeye karar vermiştir.

(Ayrıca bk. [Ötenazi ve Hekim Destekli İntihar](#) hakkında Tematik Bilgi Notu).

Etkin soruşturma _____

Pozitif yükümlülükler (usul yönünden)

Irak'ın güneydoğusunda araç kontrol noktasında Hollanda kuvvetleri tarafından yapıldığı iddia edilen ve ölümle sonuçlanan vurulma olayına ilişkin etkin bir soruşturma yürütülmemesi: *iblal*

Jaloud / Hollanda – 47708/08

20.11.2014 tarihli Karar [BD]

(Bk. yukarıda Madde 1, [sayfa 7](#))

MADDE 3

İnsanlık dışı veya aşağılayıcı muamele _____

Hastanın bilgilendirilmiş rızası alınmaksızın uygulandığı iddia edilen koruyucu cinsel tedavi: iblal yok

Dvořáček / Çek Cumhuriyeti – 12927/13

6.11.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar ve Olgular – Başvuran, genetik bir bozukluk olan ve belirtileri arasında kişilik değişiklikleri bulunan Wilson hastalığından muzdariptir. Kendisine tanı konduğu sırada başvuran, pedofilinin bir türü olarak değerlendirilen hebefili (ergenlik dönemindeki bireylere cinsel ilgi duyma) hastalığına yakalanmıştır. Uzmanlara göre hebefili bozukluğu, herhangi bir başlıca cinsel sapkınlıktan dolayı değil, hastalığın kendisinden dolayı başvuranın kişiliğinin değişmesine neden olmuştur. Başvuran hakkında pek çok kez kovuşturma yapılmıştır. Bir mahkeme 2007 yılında başvuranın bir kurumda koruyucu cinsel tedavi görmesine karar vermiş; bu tedbirin aynı zamanda başvuranın menfaatine olduğunu ve hastanede ne kadar süre kalacağınına başvurana bağlı olduğunu kaydetmiştir. Başvuran 2007 yılının Kasım ayından 2008 yılının Eylül ayına kadar hastanede kalmıştır. Hastaneye gelmesinin ertesi günü kıdemli tabip subay, başvuranın cerrahi kısırlaştırma işlemi ve antiandrojen tedavisi görmeyi reddetmesi dolayısıyla, muhtemelen hastanede kalmak zorunda kalacağını belirtmiştir. Ancak 2007 yılının Aralık ayında düzenlenen bir belgeye göre başvuran antiandrojen tedavisi görmeyi kabul etmiş olup, söz konusu tedavi on dört günde bir damar içi iğne yapılmak suretiyle başvurana uygulanmıştır. Ardından başvuranın memnuniyetsizliğini dile

getirmesi üzerine tedavi yöntemi değiştirilmiş ve 2008 yılının Temmuz ayından itibaren başka iğne yapılmamıştır.

Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde, hastanenin kendisine gerekli tedaviyi, özellikle uygun psikoterapiyi sağlamadığından, zorla ilaç tedavisine tabi tutulduğundan ve cerrahi kısırlaştırmaya rıza göstermesi için psikolojik baskıya maruz bırakıldığından şikâyetçi olmuştur.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 3 (esasa ilişkin kısmı bakımından): Başvuranın kendisine zorla uygunsuz bir tıbbi tedavi uygulandığı iddiasına ilişkin şikâyetinin Sözleşme'nin 8. maddesi açısından değerlendirilmesinin gerekli olup olmadığı konusunda Mahkeme, usulüne göre temsil edilmiş olan başvuran tarafından açık bir biçimde dile getirilen itiraz dolayısıyla, mevcut davayı 3. madde kapsamında değerlendirmekle yetinmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

Somut davada ana mesele başvuranın antiandrojen ilaç tedavisi görmeye rıza gösterip göstermediğidir.

İlgili tarihte yürürlükte olan mevzuat bu bakımdan eksik ve belirsizdi; dolayısıyla pek çok tıp mesleği mensubu ve hatta mahkemeler dahi bir mahkeme tarafından hükmedilen koruyucu tedaviye tabi tutulacak hastaların rızalarının gerekli olmadığını değerlendirmiştir. Ancak bu davanın 3. madde açısından değerlendiriliyor olması dolayısıyla, Mahkeme'nin görevi yasal dayanağın mahiyetini değerlendirmek değil, yasal dayanağın başvurana uygulanmasının koşullarının ve yöntemlerinin incelenmesi olmuştur.

Başvuran, yerel mahkemeler önünde sadece belirsiz süreyle hastanede kalma ve cerrahi kısırlaştırma işlemine tabi tutulma korkusundan ötürü, yukarıda belirtilen tedaviye rıza gösterdiğini ileri sürmüştür. Başvuran Mahkeme'ye, tek mevcut seçeneğin tıbbi bir operasyon ile belirsiz süreyle hastaneye yatırılmak arasında yapılacak bir seçim olduğu hallerde özgür, bilgilendirilmiş rızanın söz konusu olamayacağını açıklamıştır. İlk olarak, başvuranın cerrahi kısırlaştırma işlemi konusunda baskı gördüğü kanıtlanmamıştır. Ayrıca, ilgili tarihte cerrahi kısırlaştırma sıkı bir şekilde düzenlenmiş olup, özgür ve bilgilendirilmiş rızaya tabiydi. Özgür ve bilgilendirilmiş rıza hususuna ilişkin olarak, hastanenin başvuranı antiandrojen tedavisi görmeye zorlamak üzere girişimde bulunduğunu gösteren herhangi bir emare dava dosyasında bulunmamıştır. Nitekim başvuranın, hastaların arz ettiği tehlikeyi önemli ölçüde azaltacak olan ve dolayısıyla daha erken taburcu edilme ihtimalini yükseltecek olan antiandrojen tedavisi görmek ile sadece psikoterapi ve sosyal terapiden ibaret olan ve söz konusu tehlikenin ortadan kaldırılması için daha fazla zaman gerektiren tedaviyi görmek arasında seçim yapmak durumunda bırakılmasının, bir tür baskı anlamına geldiği değerlendirilebilirdi. Her ne kadar olayın izahı bu olsa da, iki seçenek arasında tercih yapmak, başvuranı zor bir ikileme karşı karşıya bırakmıştır. Diğer yandan, ihtilaf konusu tedavinin tıbbi gerekçelerle haklı kılındığı ve başvuranın tekrar suç işlemesini engellemeyecek olan psikoterapiden daha etkili olması nedeniyle mevcut davada özellikle tavsiye edildiği farklı bilirkişi görüşlerinden anlaşılmalıdır. Ayrıca, başvuran

antiandrojen tedavisi hakkındaki çekincelerini ifade ettiğinde, kendisine açıkça dayatılmayan alternatif bir çözüm bulunmuştur. Dahası, ilaç tedavisi mesleki terapi ve psikoterapi ile desteklenmiştir. Dolayısıyla, ruh ve sinir hastalıkları hastanesindeki tıbbi personellerin başvuranın sağlığını koruma görevini yerine getirmediği söylenemezdi. Bu durumda, başvuranın karşı karşıya kaldığı güç seçimin bir tür baskı anlamına gelmesine rağmen, ihtilaf konusu tedavi somut davadaki tedavi gereksinimine tekabül etmiştir. Nitekim söz konusu tedavi için gerçekten de alternatiflerin önerilmiş olması dolayısıyla, belirlenmesi gereken husus bilgilendirilmiş rızanın söz konusu olup olmadığıydı. Bu bakımdan, yerel mahkemeler, başvuranın daha önceden antiandrojen tedavisi görmüş ve uzman doktor tarafından tedavi hakkında bilgilendirilmiş olması dolayısıyla, tedavinin yan etkilerinin farkında olduğu doğrultusunda hastane tarafından ileri sürülen savlardan yararlanmıştı. Her ne kadar söz konusu savların güvenilir olmadığını ortaya koyan hiçbir şey bulunmasa da, başvuranın rızasının söz konusu tedavinin faydalarına ve yan etkilerine ilişkin tüm gerekli bilgileri içeren ve başvuranı başlangıçta verdiği rızasını geri çekme hakkının bulunduğu konusunda bilgilendiren belirli bir formda yazılı olarak kaydedilmiş olsaydı durum daha açık olabilirdi. Bu türden bir usul muhakkak tüm ilgili kişiler için güçlü bir yasal dayanak olurdu. Ancak, söz konusu ihmal usule ilişkin bir ihmal niteliğinde olup, Sözleşme'nin 3. maddesinde öngörülen güvenceleri ihlal etmek için yeterli olmamıştır.

Dolayısıyla, başvuranın yaşadığı iddia edilen üzüntü ve sıkıntı duygularının açıklığa kavuşturulmasını sağlamış olsa dahi, mevcut davadaki olayların değerlendirilmesinde, başvuranın zorla ilaç tedavisine tabi tutulduğunun makul şüphenin ötesinde kanıtlanmasına imkân veren herhangi bir delil mevcut olmamıştır.

Sonuç: ihlal yok (oy birliğiyle)

Mahkeme oy birliğiyle, başvuranın ruh ve sinir hastalıkları hastanesinde tutulduğu koşullara ilişkin olarak Sözleşme'nin 3. maddesinin esas yönünden ihlal edilmediğine ve 3. maddenin usule ilişkin kısmının ihlal edilmediğine hükmetmiştir.

(Ayrıca bk. [Sağlık](#) hakkında Tematik Bilgi Notu).

Aşağılayıcı ve insanlık dışı muamele anlamına gelen tutukluluk koşulları: *ihlal*

Vasilescu / Belçika – 64682/12

25.11.2014 [II. Bölüm]

(Bk. aşağıda Madde 46, [sayfa 20](#))

Ağır hasta tutukluya uygun tıbbi tedavinin sağlanmaması: *ihlal*

Amirov / Rusya - 51857/13
27.11.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

(Bk. aşağıda Madde 34, [sayfa 18](#))

İnsanlık dışı veya aşağılayıcı cezalandırma—

30 yıl hapis cezası infaz edildikten sonra yeniden incelenme imkânı bulunan müebbet hapis cezası: *ihlal yok*

Bodein / Fransa – 40014/10

13.11.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar ve Olgular – Başvuran, ikisi on beş yaşının altındaki çocuklara karşı işlenen ve öncesinde veya esnasında tecavüzü de içeren üç cinayetten dolayı 2 Ekim 2008 tarihinde müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Başvuran, 1996 yılında geçmiş mahkûmiyeti bulunan ve tekrar suç işleyen bir sabıkalı olduğundan, Ağır Ceza Mahkemesi ceza indirimini tedbirleri uygulanamayacağına hükmetmiştir.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 3 (*esasa ilişkin kısım bakımından*): Büyük Daire'nin *Vinter ve Diğerleri/Birleşik Krallık* kararında ortaya koyduğu ilkelere uygun olarak, Fransız hukukunda öngörülen cezanın yeniden incelenmesi olanağının incelenmesi uygun görülmüştür. Ceza Muhakemesi Kanununun 7204. maddesinde bir mahkûmun ancak hapis cezasının otuz yılı infaz edildikten sonra ceza indirimini tedbirinden yararlanabileceği belirtilmiştir.

Hapis cezası otuz yıl infaz edildikten sonra başvuranın durumunun incelenmesi, başvuranın tehlikeliliği konusunda bir karara varmaya ve cezası infaz edilirken sergilediği değişiklikleri dikkate almaya yönelik olmuştur. Söz konusu hüküm, hapis cezasının devamı için meşru gerekçeler bulunup bulunmadığını doğrulamak amacıyla savcılık veya mahpus tarafından talep edilebilecek olan, mutlak müebbet hapis cezasına ilişkin yeniden adli inceleme yapılması imkânını sunmuştur. Ağır Ceza Mahkemesinin herhangi bir tür ceza indirimini yapılmaması konusundaki özel kararı iptal edilseydi, başvuran şartlı tahliye dahil

olmak üzere bu türden tedbirlerden yararlanmaya hak kazanırdı. Mahkeme, henüz uygulamaya geçirilmediğinden dolayı bu türden bir mekanizmanın sonuçları hakkında tahminlerde bulunamazdı. Ancak Mahkeme söz konusu mekanizmanın, cezanın verildiği tarihten itibaren “serbest bırakılma olasılığının” varlığına ilişkin hiçbir belirsizliğe mahal bırakmadığını belirtmiştir. Ayrıca Anayasa Konseyi, mahkûmiyet sonrası değerlendirme yapan yargıcın özel kararı “hükümlü mahpusun davranışlarının ve kişiliğindeki değişikliklerin ışığında” değiştirebileceği gerekçesiyle indirim yapılamayacak mahiyette bir ceza öngören 1 Şubat 1994 tarihli Kanunun ihtilaf konusu hükümlerini onaylamıştır.

Yeniden adli incelemenin muhtemel zamanlamasına gelince, her ne kadar otuz yıllık süre sınırı, müebbet hapis cezasının verilmesinden sonra en geç yirmi beş yıl içerisinde bir inceleme tarihi verilmesine yönelik açık uluslararası eğilimin ötesine geçmiş olsa da, Ceza Muhakemesi Kanununun en az otuz yıllık bir dönemi öngören hükmünde, tutukluluk kararının verildiği tarihten, yani mutlak müebbet hapis cezasının başlangıç noktasından itibaren özgürlükten mahrum kalarak geçirilen tüm sürenin, hapiste kalınan toplam sürenin hesaplanmasına dahil edilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu durum, Ceza Muhakemesi Kanununun 7164. maddesinde belirtilen ve yargılanmalar sırasında başlayan tüm tutukluluk sürelerinin, verilen hapis cezasından düşürülmesi gerektiği doğrultusundaki ilkenin *gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle (mutatis mutandis)* uygulanmasıdır. Dolayısıyla müebbet hapis cezasının verildiği 2

Ekim 2008 tarihinden yirmi altı yıl sonra, yani 2034 yılında başvuranın, mahkûmiyet sonrası değerlendirme yapan yargıca Ağır Ceza Mahkemesinin herhangi bir ceza indirimi uygulanmamasına ilişkin kararının iptali ve uygun görüldüğü takdirde şartlı tahliye için başvuruda bulunması mümkün olacaktır. Ceza adaleti ve cezalandırma meselelerinde Devletlerin sahip olduğu takdir payı göz önünde bulundurulduğunda, müebbet hapis cezalarının yeniden incelenmesi imkânını elde etme olanağı, başvurana verilen cezanın Sözleşme'nin 3. maddesinin amaçları doğrultusunda indirim yapılabilir mahiyette bir ceza olduğu sonucuna varmak için yeterli olmuştur.

Sonuç: ihlal yok (oy birliğiyle).

Mahkeme ayrıca, başvuranın neden suçlu bulunduğunu anlamasına imkân veren yeterli güvencelerin bulunduğunu dikkate alarak, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edilmediğine oy birliğiyle hükmetmiştir.

(Bk. *Vinter ve Diğerleri/Birleşik Krallık* [BD], 66069/09, 130/10 ve 3896/10, 9 Temmuz 2013, [165 sayılı Bilgi Notu](#)).

Sınır dışı etme

Afgan sığınmacının Dublin II. Tüzüğü uyarınca ailesine geri gönderilmesi talebi: sınır dışı etme ihlal teşkil etmektedir

Tarakbel / İsviçre – 29217/12

4.11.2014 tarihli Karar [BD]

Olaylar – Başvuranlar (evli bir çift ve altı küçük çocukları), Afgan vatandaşı olup, İsviçre’de ikamet etmektedirler. Çift ve altı çocuğu 2011 yılının Temmuz ayında İtalya kıyısına ulaşmış ve hemen EURODAC kimlik belirleme işlemine (fotoğraf ve parmak izi alma) tabi tutulmuşlardır. Daha sonra, başvuranlar Avusturya’ya ve oradan İsviçre’ye gitmişler ve İsviçre’de iltica başvurusunda bulunmuşlardır. Ancak, başvuruları Avrupa Birliği Dublin II. Tüzüğü uyarınca İtalyan yetkililerin incelemesi gerektiği gerekçesiyle reddedilmiştir. İsviçre yetkilileri bu nedenle başvuranların İtalya’ya gönderilmesine karar vermişlerdir. Söz konusu tedbirin reddedilmesine ilişkin olarak başvuranlar itirazda bulunmuşlardır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne yaptıkları başvuruda, başvuranlar İsviçre’den İtalya’ya gönderilmelerinin Sözleşme’nin 3. maddesi uyarınca haklarını ihlal edeceğini ileri sürmüşlerdir.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 3: Mevcut davada, Mahkeme İtalya’da sığınmacılar için kabul düzenlemeleri ve başvuranların özel durumlarıyla birlikte genel durum göz önüne alındığında, başvuranlar İtalya’ya geri gönderildiklerinde Sözleşme’nin 3. maddesine aykırı olarak kötü muameleye maruz kalacakları sonucuna ulaşmak için herhangi somut bir gerekçe gösterilip gösterilmediğini belirlemek zorundadır. Mahkeme, ilgili zamanda Yunanistan’daki gene durumun ışığında başvuranın özel durumunu incelediği *M.S.S. / Belçika ve Yunanistan* davasında verdiği kararda benimsediği yaklaşıma benzer bir yaklaşım izlemek gerektiği görüşündedir.

(a) *İtalya’da sığınmacılar bakımında kabul düzenlemelerine ilişkin genel durum – Mohammed Hussein ve Diğerleri / Hollanda ve İtalya* davasındaki kararında, Mahkeme, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin (UNHCR) tavsiye kararında ve İnsan Hakları Komiserliği’nin raporunda (her ikisi de 2012 yılında yayınlanmıştır), özellikle kimlik tespiti işleminin yavaşlığına, kabul olanaklarının yetersiz kapasitesine ve mevcut merkezlerde yaşam koşullarına atıfta bulunulduğunu gözlemlemektedir.

(b) *Mültecilere ilişkin kabul olanaklarının kapasitesi* – İlgili yerlerin sayısının ihtiyacın altında olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle, mevcut verilerin doğruluğu konusunda tartışmaya girmeksizin, Mahkeme, 2013 yılının ilk altı ayında iltica başvurularının sayısı (14,184) ile SPRAR sistemine ait sığınmacı kabul merkezlerinde bulunan mevcut yer sayısı arasında bariz bir uyumsuzluk olduğunu belirtmiştir.

(c) *Mevcut merkezlerdeki yaşam koşulları* – Kabul koşullarında bir derece kötüleşme yaşandığı ve sığınmacılara ilişkin kabul merkezlerinde (CARAs) aşırı kalabalıklık problemi olduğu gözlenilmesine rağmen, UNHCR geniş çaplı şiddet olaylarına ve sağlıksız koşullara atıfta bulunmamış ve hatta sığınmacıların kabul koşullarının iyileştirilmesi için İtalyan yetkililerin çabalarını hoş karşılamıştır. İnsan Hakları Komiserliği, 2012 yılı raporunda, “bazı kabul merkezlerindeki” problemlerden de bahsetmiştir. Son olarak, 12 Şubat 2014 tarihli duruşmada, İtalya Hükümeti, CARA’da başvuranlar gelmeden hemen önce şiddet olaylarının meydana geldiğini onaylamış, ancak sığınmacıların ailelerinden sistematik olarak

ayrıldıklarını reddetmiş ve bu durumun yalnızca birkaç durumda ve çok kısa sürelerde (örneğin kimlik tespiti işlemi) gerçekleştiğini belirtmiştir.

Bu nedenle, İtalya'daki mevcut durum, yukarıda anılan *M.S.S.* davasının görüldüğü zamanda Yunanistan'daki durumla karşılaştırılmaz, çünkü *M.S.S.* davasında Mahkeme özellikle on binlerce sığınmacıyı barındırmak için kabul merkezlerinde 1.000 yerden daha azı olduğunu ve başvuran tarafından tanımlanan aşırı yoksulluk koşullarının geniş çapta var olduğunu belirtmiştir.

Bu nedenle, İtalya'da kabul düzenlemelerinin genel durumu ve yapısı sığınmacıların söz konusu ülkeye gönderilmelerine bir engel teşkil edememesine rağmen, yukarıda belirtilen bilgi ve veriler sistemin mevcut kapasitesine ilişkin ciddi şüpheler doğurmaktadır. Buna göre, büyük sayıda sığınmacıya kalacak yer tahsis edilemeyebilir veya hiçbir gizlilik olmadan aşırı kalabalık hatta sağlıksız veya şiddet içeren koşullara sahip merkezlerde kalmak zorunda kalma ihtimalleri göz ardı edilemez.

(d) *Başvuranların özel durumları* – İtalya'da bulunan sığınmacıların genel durumlarının *M.S.S.* kararında incelendiği gibi Yunanistan'daki sığınmacıların durumlarıyla karşılaştırılmaz olmasının nedeni, mevcut davada başvuranların özel durumlarının *M.S.S.* davasındaki başvuranın durumundan farklı olmasıdır. Başvuranlar İtalyan yetkililer tarafından hemen ilgilenilirken, diğer davadaki başvuran ilk olarak gözaltına alınmış ve daha sonra herhangi bir nafakası olmaksızın kendi kendine bakması için bırakılmıştır.

Mevcut davada, İtalya'daki kabul sistemine ilişkin mevcut durum göz önüne alındığında, söz konusu ülkeye gönderilen sığınmacıların büyük bölümüne kalacak yer sağlanamama veya hiçbir gizlilik olmadan aşırı kalabalık ve ayrıca sağlıksız veya şiddet içeren koşullara sahip merkezlerde kalmak zorunda kalma ihtimalleri göz ardı edilemez. Bu nedenle, başvuranların İtalya'ya vardıklarında kendilerine merkezde çocukların yaşlarına uygun koşullara sahip ve ailenin bir arada olacağı kalacak bir yer sağlanması için İtalyan yetkililerden onay almaları İsviçreli yetkililerin görevidir.

İtalya Hükümeti'ne göre, çocuklu aileler özellikle hassas kategoride tutulmakta ve normal olarak onlarla SPRAR sistemi içinde ilgilenilmektedir. Söz konusu sistem, başvuranlara kalacak yer, yiyecek, sağlık bakımı, İtalyanca dersleri, sosyal servise yönlendirilme, avukat yardımı, meslek eğitimi, çıraklık ve kendilerine kalacak yer bulmaları için yardım sağlanmasını açıkça temin etmektedir. Ancak, İtalyan yetkililer, yazılı ve sözlü gözlemlerinde, yetkililerin başvuranlarla ilgilendikleri özel koşullar konusunda detaylı bilgi sağlamamışlardır.

12 Şubat 2014 tarihli duruşmada, İsviçre Hükümeti'nin, Federal Göç Ofisi'ne (FGM) İtalyan yetkililer tarafından, başvuranların İtalya'ya gönderilmesi halinde, Avrupa Mülteci Fonu tarafından finanse edilen merkezlerden birinde kalacakları hakkında bilgi verildiğinin belirtildiği doğrudur. Ancak, söz konusu merkez, fiziksel kabul koşulları ve aile birliğinin korunması hakkında detaylı ve güvenilir bilgi olmadığından, İsviçreli yetkililer, başvuranların İtalya'ya

gönderilmeleri halinde, başvurularla, çocukların yaşlarına uygun bir şekilde ilgilenileceğine ilişkin yeterli güvenceye sahip olmamaktadırlar.

Mahkeme, başvuruların, İsviçreli yetkililere ilk olarak İtalyan yetkililer tarafından başvurularla çocukların yaşlarına uygun bir şekilde ilgilenileceğine ve aile birliğinin korunacağına dair güvenceler verilmeksizin İtalya'ya gönderilmeleri halinde, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilmiş olacağına hükmetmiştir.

Sonuç: Başvuruların gönderilmeleri ihlal teşkil etmektedir (üç karşı on dört oyla).

Madde 41: Başvuruların gönderilmelerinin ihlal teşkil edeceğine hükmetmek, manevi tazminat kapsamında yeterli adil tazmini oluşturmaktadır.

(Bk. *M.S.S. / Belçika ve Yunanistan* [BD], 306996/09, 21 Ocak 2011, [137 sayılı Bilgi Notu](#); ve *Mohammed Hussein ve Diğerleri / Hollanda ve İtalya* (k.k.), 27725/10, 2 Nisan 2013, [162 sayılı Bilgi Notu](#); ayrıca bk. [Dublin davalarına ilişkin Tematik Bilgi Notu](#))

Aile birliğinin tekrar sağlanması için başvuruda bulunması için Libya'ya geri gönderilmesi talep edilen homoseksüel: Büyük Daire'ye gönderilen dava

M.E. / İsveç – 71398/12

26.6.2014 tarihli Karar [Bölüm V]

2010 yılından beri İsveç'te ikamet etmekte olan bir Libya vatandaşı olan başvuran, ilk olarak, homoseksüel olduğu ve bir erkekle evlendiği için işkence görmekten korktuğu gerekçesiyle iltica

başvurusunda bulunmuştur. Göç Kurulu ve Göç Mahkemesi, başvuranın hikâyesini inandırıcılıktan uzak bulmuş ve başvurusunu reddetmiştir.

26 Haziran 2014 tarihli bir kararda (bk. [175 sayılı Bilgi Notu](#)), Mahkeme'nin bir dairesi, bire karşı altı oyla, başvuranın Libya'ya geri gönderilmesinin 4. maddeyi ihlal etmeyeceğine hükmetmiştir. Mahkeme'ye göre, başvuran iddialarının dayandırılacağı tutarlı ve inandırıcı bir hikâye verememiş ve Libya'lı yetkililerin homoseksüellere aktif bir şekilde kötü muamelede buldukları sonucuna varmak için yeterli unsur bulunmamaktadır. Ayrıca başvuran, İsveç'ten kalıcı bir şekilde gönderilmemektedir, bu nedenle Libya'dan aile birliğinin tekrar sağlanması için başvuruda bulunabilir. Bekleme süresinde özel hayatının gizli olmasına ihtiyaç duyabilmesine rağmen, bu durum onun sürekli veya uzun bir süre boyunca kimliğinin önemli bir parçasını gizlemesini veya bastırmasını gerektirmemektedir. Libya'da İsveç Büyükelçiliği olmadığı için Mısır'a, Tunus'a veya Cezayir'e ifade vermek üzere gitmek zorunda kalsa da, bu işlem birkaç gün içinde gerçekleştirilebilir ve bu başvuruyu kötü muamele görme riski altında bırakmaz. Özet olarak, başvuranın Libya'ya oradan aile birliğinin tekrar sağlanması için başvuru yapmak üzere geri gönderildiği takdirde cinsel tercihi yüzünden kötü muameleyle maruz kalacağı sonucuna ulaşmak için herhangi bir somut gerekçe bulunmamaktadır.

17 Kasım 2014 tarihinde dava başvuranın talebi üzerine Büyük Daire'ye havale edilmiştir.

MADDE 5

Madde 5 § 3

Yargılama öncesi tutukluluk süresi

Yurtdışından kanıt elde etmede yaşanan zorluklar nedeniyle yargılama öncesi tutukluluğun beş yılı aşkın bir süre devam etmesi: ihlal yok

Ereren / Almanya – 67522/09

6.11.2014 tarihli Karar [Bölüm V]

Olaylar – Başvuran, Almanya’da 2007 yılının Nisan ayında sahte kimlik belgesi bulundurma suçundan yakalanmıştır. Başvuran, gözaltına alınmış ve daha kapsamlı incelemenin ardından Türkiye’de terör suçları işlediği şüphesiyle tutuklanmıştır. Tutukluluk süresi, başvuranın Almanya’da belirli bir ikamet yeri olmadığından dolayı gizli anlaşma ve kaçırılma riskinden dolayı tutukluluğu devamlı olarak uzatılmıştır. 2011 yılının Eylül ayında, temyiz mahkemesi başvuranı iki cinayetten suçlu bulmuş ve müebbet hapis cezasına mahkûm etmiştir, ancak başvuran hakkındaki mahkumiyet kararı daha sonra bozulmuştur ve dava, aynı mahkemenin farklı bir dairesi tarafından yeniden görülmek üzere gönderilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin karar tarihinde yargılama işlemleri hala derdest halde bulunmaktaydı.

Toplam olarak, başvuran iki ayrı süreç boyunca beş yıl sekiz ay tutuklu kalmıştır. Daha sonra, yargılama işlemleri derdest olmasına rağmen, tutukluluğunun devam etmesinin orantısız olacağı gerekçesiyle temyiz mahkemesi tarafından 2014 yılının Şubat ayında serbest bırakılmıştır. Başvuran, Avrupa

İnsan Hakları Mahkemesi’ne yaptığı başvuruda, yargılama öncesi tutukluluk süresinin uzunluğundan şikâyetçi olmuştur.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 5 § 3: Mahkeme, başvuranın ciddi suçlar işlediğine dair makul güçlü şüphelerin ve kaçırılma olasılığının, tutukluluk halinin devamı için ilgili ve yeterli gerekçeler olduğunu kabul etmiştir. Ancak, yargı yetkililerin yargılama işlemlerin yönetilmesinde “özel bir dikkat” gösterip göstermedikleri belirlenmelidir.

Temel olarak, Türkiye’nin yetki verme yazısı ile kanıtların toplanmasında yaşanan güçlükler gecikmelere neden olmuştur. Bu bağlamda, Mahkeme, uluslararası terörle mücadele kanunlarının çerçevesinde cezai usulde, farklı ülkelerden kanıtları toplamanın zorluğu nedeniyle gecikmeler yaşanması kaçınılmaz olmasına rağmen, usulü hızlandırmak için proaktif bir yaklaşım benimsenmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Başvuranın davasında, temyiz mahkemesi heyeti yetki verme yazısındaki talepleri yerine getirmek için dört kere Türkiye’ye ziyarette bulunmuşlardır, bu nedenle özel bir dikkat göstermedikleri söylenilemez. Ayrıca, başvuran, temyiz mahkemesinden kanıtları tekrar toplamasını talep ederek yargılama işlemlerinin uzun sürmesine neden olmuştur. Başvuranın, usulü haklarını kullanmaya hakkı olmasına rağmen, yargılama işlemlerinin dikkate değer şekilde uzun olması Devlet’in aleyhinde kullanılamaz.

Başvuranın tutukluluğunun devam etmesi, tutukluluk halinin mevcut kanıtlar ışığında birçok kez dikkatlice incelenmesi suretiyle devamlı

incelemeye tabi tutulmuştur. Gerçekte, temyiz mahkemesi başvuranın tutukluluk süresinin tamamı göz önüne alındığında gerektiği gibi yargılama işlemlerinin hızlandırılmadığı gerekçesiyle 2014 yılının Şubat ayında başvuranın serbest bırakılmasına karar vermiştir. Mahkeme, bu kapsamda orantılılık ilkesine atıfta bulunmuştur. Bu nedenle, mevcut başvuru, Mahkeme'nin yargılama işlemlerinin karmaşıklığı veya yerel mahkemelerin özel bir dikkatle davayı ele almayışları veya cezai yargılama işlemleri bitmeden önce başvuruların serbest bırakılmadıkları gerekçeleriyle yargılama işlemlerinin uzun sürdüğüne karar verdiği davalardan ayrı tutulmalıdır.

Yukarıdaki unsurlar ve özellikle yerel mahkemelerin tutukluluk gerekçelerini dikkatlice incelemeleri göz önüne alındığında, başvuranın tutukluluk halinin uzunluğu, kayda değer olmasına rağmen, yine de makul olarak değerlendirilebilir.

Sonuç: ihlal yok (oy birliğiyle).

MADDE 6

Madde 6 § 1 (ceza)

Özel denetim tedbirinin uygulanmasına yol açan yargılama işlemlerinin adil olmadığına ilişkin iddia: Büyük Daire lehine feragat

De Tommaso / İtalya – 43395/09

[Bölüm II]

(Bk. aşağıda 4 no'lu Protokol'ün 2. maddesi)

Sorgulama sırasında etkili avukat yardımı sağlanmaması: ihlal

Aras / Türkiye (no. 2) – 15065/07

18.11.2014 tarihli Karar [Bölüm II]

(Bk. aşağıda Madde 6 § 3 (c))

Madde 6 § 3 (c)

Avukat yardımıyla savunma_____

Sorgulama sırasında etkili avukat yardımı sağlanmaması: ihlal

Aras / Türkiye (no. 2) – 15065/07

15.11.2014 tarihli Karar [Bölüm II]

Olaylar – Başvuran, nitelikli dolandırıcılık suçundan yakalanmıştır. Sorğu hâkimi tarafından sorgulandığı sırada, başvuranın avukatına duruşma salonuna girme izni verilmiş ancak söz almasına veya müvekkiline tavsiyede bulunmasına izin verilmemiştir. Başvuran, daha sonra, tutuklanmış ve kıyı bankacılığı faaliyetlerine karışmakla suçlanmıştır.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 6 § 1 ile birlikte Madde 6 § 3 (c): Başvuranın avukat erişimi, söz konusu zamanda yürürlükte olan ilgili kanun uyarınca kısıtlanmıştır. Başvuranın avukatı, sorgulama işlemi sırasında duruşma salonunda pasif bir şekilde bulunmuş ve müvekkilinin haklarına saygı gösterilmesini sağlaması için müdahale etme imkânı yakalayamamıştır. Gerçekte, başvurana avukatına danışma fırsatı verilmemiş, aynı şekilde avukatına da söz alma ve müvekkilini

savunma şansı tanınmamıştır. Ayrıca, başvuranın avukat erişiminin kısıtlandırılması sistematiktir ve Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin yargı yetkisi kapsamındaki bir suçla bağlantılı olarak polis tarafından gözaltında tutulan herkese uygulanmaktadır. Mahkeme, cezai yargılama işlemlerinin yürütülmesi için soruşturma aşamasının önemine ve 6 § 1 maddesinin davanın özel koşullarında söz konusu hakkın kısıtlanması için zorlayıcı gerekçeler olduğu gösterilmediğinde, polis tarafından bir şüphelinin ifadesi alınmaya başladığında avukata erişimin öngörüldüğüne işaret etmiştir. Buna göre, başvuranın avukatının yalnızca duruşma salonunda bulunması Sözleşme standartları kapsamında yeterli olduğu düşünülemez.

Sonuç: ihlal (ikiye karşı beş oyla).

Madde 41: İhlal kararı, manevi tazminat kapsamında yeterli adil tazmin teşkil etmektedir; maddi tazminat talebi reddedilmiştir.

(Bk. ayrıca *Salduz / Türkiye* [BD], 36391/02, 27 Kasım 2008, 113 sayılı Bilgi Notu; ve genel olarak, [Polis tarafından tutuklanma ve avukat yardımına ilişkin Tematik Bilgi Notu](#))

MADDE 8

Özel hayata ve aile hayatına saygı

Konuta saygı_____

Uyuşturucu kaçakçılığı ile alınan eve el koyulması: kabul edilemez

Aboufadda / Fransa – 28457/10

4.11.2014 [Bölüm V]

(Bk. aşağıda 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi)

MADDE 9

Din özgürlüğü

Dinini veya inancını açıklama özgürlüğü_____

Alevi inancını taşıyan kişilere dini kamu hizmeti sağlanmaması: Büyük Daire lehine feragat

Doğan ve Diğerleri / Türkiye – 62649/10

[Bölüm II]

2005 yılının Haziran ayında, Alevi inancını taşıyan başvuranların her biri, Alevi dinine ilişkin hizmetlerin kamu hizmeti kapsamında olduğuna ve Alevilerin ibadet yerlerinin, ibadet yeri statüsü kazanması, Alevi din adamlarının memur olarak işe alınması ve Alevi inancını taşıyanların ibadetlerine bütçe ayrılması için özel bir hüküm çıkartılması konularında Başbakan'a dilekçe sunmuşlardır. 2005 yılının Ağustos ayında, Başbakanlık bünyesinde bulunan Halkla İlişkinler Daire Başkanlığı, başvuranlara taleplerinin yerine getirilemeyeceğini bildirmiştir. Söz konusu cevabı müteakiben, başvuranlarla birlikte 1.919 kişi, İdare Mahkemesi'ne kararın yargı denetiminden geçirilmesi talebiyle başvurmuştur. 2007 yılının Temmuz ayında, İdare Mahkemesi ilgili yetkililerin reddinin yürürlükteki kanunlara uygun olduğu gerekçesiyle başvuruyu reddetmiştir. Mahkeme, bu bağlamda, başvuran tarafın taleplerinin yalnızca

yeni kanunların kabul edilmesi halinde yerine getirilebileceğini gözlemlemiştir. Başvuranlar ilgili karara itiraz etmişler ancak 2 Şubat 2010 tarihinde Danıştay söz konusu itirazı reddetmiştir.

Başvuranlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptıkları başvuruda, Devlet'in Alevi inancına mensup kişilere dini kamu hizmeti sağlanmasına ilişkin hüküm çıkartılması taleplerini reddederek, Sözleşme'nin 9. maddesi uyarınca negatif ve pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediğini ileri sürmüşlerdir. Başvuranlar, ayrıca, karşılaştırılabilir bir durumda, İslam dininin Suni mezhebine bağlı olan vatandaşlardan farklı muamele gördükleri gerekçesiyle dinleri yüzünden ayrımcılığa maruz kaldıklarını iddia etmişlerdir. Sözleşme'nin 9. maddesi ile birlikte 14. maddesine dayanmışlardır.

25 Kasım 2014 tarihinde Mahkeme'nin bir dairesi, yargı yetkisinden Büyük Daire lehine feragat etmeye karar vermiştir.

MADDE 10

İfade özgürlüğü _____

Devam etmekte olan bir soruşturma nedeniyle gizli tutulan materyallerin yayınlanması nedeniyle bir gazeteci hakkında mahkûmiyet kararı verilmesi: Büyük Daire'ye gönderilen dava

A.B. (Bedat) / İsviçre – 56925/08

1.7.2014 tarihli Karar [Bölüm II]

15 Ekim 2003 tarihinde, bir gazeteci olan başvuran, haftalık bir dergide Lausanne Köprüsü'nden düşmeden önce bir grup yayaya

çarparak, üç kişinin ölümüne ve sekiz kişiyi yaralanmasına neden olan bir sürücü aleyhinde yürütülen cezai yargılama işlemlerine ilişkin bir yazı yayınlamıştır. Yazıda, suçlunun bir portresi çizilmiş, polis ve sorgu hâkimi tarafından kendisine yöneltilen soruların ve verdiği cevapların özeti verilmiş ve sorgu hâkimine gönderdiği yazıların birçok fotoğrafına yer verilmiştir. Ayrıca, yazıda suçlunun eşinin ve görevli doktorun ifadelerinin özetleri verilmiştir. Gazeteci, gizli belgeleri yayınlama suçundan yargılanmıştır. 2004 yılının Haziran ayında, sorgu hâkimi gazeteciyi bir ay ertelenmiş hapis cezasına mahkûm etmiştir. Polis Mahkemesi, daha sonra söz konusu cezayı 4.000 İsviçre Frankı (yaklaşık 2.667 avro) para cezasına çevirmiştir. Başvuranın itirazları reddedilmiştir.

1 Temmuz 2014 tarihli kararla (bk, [176 sayılı Bilgi Notu](#)), Mahkeme'nin bir dairesi üçe karşı dört oyla, başvuranın soruşturma dosyasındaki bilgileri alıntılacağı ve kullandığı için aldığı para cezasına çevrilen cezasının “zorlayıcı sosyal bir ihtiyaç” olmadığı gerekçesiyle 10. maddenin ihlal edildiğine hükmetmiştir. Mahkûmiyet kararının gerekçeleri “ilgili” olmasına rağmen, başvuranın ifade özgürlüğü hakkına müdahalede bulunmak için “yeterli” değildir.

17 Kasım 2014 tarihinde, dava Hükümet'in talebi üzerine Büyük Daire'ye gönderilmiştir.

İç hukukta gazeteci olmayanlardan iddialarını kanıtlama zorunluluğu öngörüldüğü için tanınmış bir profesörün ününü zedelediği

gerekçesiyle para cezasına mahkûm edilen tarihçi: ihlal

Braun / Polonya – 30162/10

4.11.2014 tarihli Karar [Bölüm VI]

Olaylar – Film yönetmeni, tarihçi ve yazıları basında yer alan bir yazar olan başvuran, 2007 yılında bir radyo programı sırasında iyi tanınmış bir profesörün komünist rejimle gizli bir işbirliği içinde olduğunu iddia etmiştir. 2008 yılında, bölge mahkemesi başvurunu para cezasına mahkûm etmiş ve profesörün ününün zedelediği için başvuranın özür dilemesine hükmetmiştir. Başvuranın itirazı Temyiz Mahkemesi tarafından kesin olarak reddedilmiştir.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 10: Başvuranın ifade özgürlüğü hakkı ile profesörün ününe saygı hakkı arasında denge kurulurken, yerel mahkemeler gazetecilere uygulanabilir standartlar ve kamu tartışmasına dâhil olan diğer kişilere uygulanabilecek olanlar arasında -böyle bir ayrımın Sözleşme'nin 10. maddesine uygun olup olmayacağını incelemeksizin- ayırımında bulunmuşlardır. Gerçekte, Temyiz Mahkemesi içtihadı uyarınca gerekli özen ve iyi niyet standardı yalnızca gazetecilere uygulanmaktadır. Başvuran gibi diğer kişilerin iddialarını kanıtlaya yükümlülükleri bulunmaktadır. Başvuranın iddialarının doğruluğu kanıtlanamadığından, yerel mahkemeler söz konusu iddiaların doğru olmadığını, bu nedenle kanunlara aykırı olduğunu değerlendirmiştir.

Ancak, iç hukuk uyarınca başvuranın bir gazeteci olup olmadığı, şikâyetin 10. madde uyarınca incelenmesiyle özellikle ilgili değildir, çünkü Sözleşme, kamuyu ilgilendiren meşru konulara ilişkin tartışmalara karışan herkese güvence sağlamaktadır. Mevcut davada başvuran açıkça önemli bir konuya ilişkin kamu tartışmasına karışmıştır. Mahkeme, bu nedenle, sadece iç hukuk uyarınca gazeteci olarak görülmediği gerekçesiyle başvuranın gerekli özen standardı dışında iddialarını kanıtlaya standardına uymak zorunda olduğu yaklaşımı kabul edememektedir. Polonya mahkemelerinin dayandığı gerekçeler bu nedenle Sözleşme uyarınca ilgili ve yeterli değildir.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle)

Madde 41: Manevi tazminat olarak 3.000 avro, maddi tazminat olarak 8.000 avro ödenmesine hükmedilmiştir.

(Bk. ayrıca *Vides Aizsardzibas Klubs / Letonya*, 57829/00, 27 Mayıs 2004, [64 sayılı Bilgi Notu](#))

Madde 11

Dernek kurma özgürlüğü

Grev yapması yaklaşık dört yıl boyunca engellenen sendika: ihlal

Hrvatski liječnički sindikat / Hırvatistan - 36701/09

27.11.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

Olaylar – Başvuran pratisyen hekimler sendikasıdır. Söz konusu sendika ve diğer sendikalar 2004 yılında Hükümetle sağlık sektörü üzerine toplu sözleşme imzalamıştır. Aynı gün, başvuran sendika

ve Hükümet, tıp ve dişçilik sektörü için başka bir toplu sözleşme daha imzalamış ve bu sözleşme bir önceki sözleşmeye ek olmuştur. Hırvat doktorlar 2005 yılında Ek sözleşmeyi referandum aracılığıyla kabul etmişlerdir; ancak söz konusu referandumun geçerliliği yetkililerce kabul edilmemiştir. Bunun üzerine başvuran sendika, Ek sözleşmenin uygulanması, referandum sonuçlarının tanınması ve tıp ile dişçilik sektörü için yeni bir toplu sözleşme imzalanması talepleriyle greve gideceğini açıklamıştır. Ancak Yerel Mahkeme, Ek sözleşmenin geçersiz olduğu gerekçesiyle başvuran sendikanın grev yapmasını yasaklamıştır. Başvuranın Temyiz Mahkemesine ve Anayasa Mahkemesine yaptığı başvurular reddedilmiştir. Buna paralel olarak, diğer sendikalar, ana sözleşmeyi imzalayan tüm sendikalar tarafından imzalanmaması nedeniyle Ek sözleşmenin geçersiz sayılması talebiyle 2008 yılında hukuk davası açmıştır.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 11: Grev yapma yasağı başvuranın dernek kurma özgürlüğüne müdahale teşkil etmiştir. Bu müdahale yasayla öngörülmüş olup, diğer sendikaların toplu sözleşme sürecinde eşitlik haklarının korunması amacını taşımıştır.

Orantılılık konusuyla ilgili olarak Mahkeme, ulusal mahkemelerin yeni bir toplu sözleşmenin imzalanmasını talep etmek amacıyla grev çağrısı yapılıp yapılamayacağı hususunu incelemelerine gerek olmadığı yönünde bir kanıya vardıklarını, zira başvuran sendikanın temsilcisinin, bu hususun Ek sözleşmenin geçersiz olarak beyan edilmesi durumunda değerlendirilecek “ikincil” görüş

olduğu yönünde bir açıklama yaptığını belirttiklerini vurgulamıştır. Bununla birlikte, yerel hukukun toplu sözleşme olmadan endüstriyel eyleme (grev, iş yavaşlatma v.b.) izin vermesi sebebiyle, yukarıda belirtilen dayanağın ele alınması son derece önemlidir. Ulusal mahkemelerce verilen kararın sonucunda, başvuran sendikanın Nisan 2005 ile Aralık 2008 tarihleri arasında grev yapması engellenmiştir. Mahkeme, herhangi bir istisnai koşul bulunmaması sebebiyle, toplu sözleşmede eşitlik ilkesini savunmanın, bir sendikanın üyelerinin mesleki çıkarlarını korumak açısından en güçlü enstrümanından üç yıl sekiz ay boyunca mahrum bırakılmasını gerekçelendirebilecek bir meşru amaç olarak kabul etmekte zorlanmıştır. Belirtilen husus özellikle mevcut durum için geçerlidir. Zira başvuran sendikanın, sadece resmi gerekçelerle geçersiz kılınan Ek Sözleşmede zaten kabul edilen aynı hakların doktorlara ve diş hekimlerine verilmesi amacıyla Hükümete baskı uygulamak için greve gitmesine izin verilmemiştir. Bu nedenle, söz konusu müdahale ulaşılmak istenen meşru amaçla orantılı olarak kabul edilemez.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle)

Madde 41: : İhlal tespiti manevi zarar açısından yeterli adil tazmin sağlamıştır.

(Ayrıca bk. [Sendikal Haklar](#) ile ilgili Tematik Bilgi Notu)

Madde 33

Devletlerarası başvurular

Kırım ve Doğu Ukrayna’da insan haklarının yaygın bir şekilde ihlal edildiği iddiası: iletilmiştir

Ukraine / Rusya – 20958/14 ve 43800/14

[III. Bölüm]

Mahkeme, 25 Kasım 2014 tarihinde, Rus Hükümetini Sözleşme’nin 33. maddesi uyarınca Ukrayna Hükümeti tarafından sunulan iki devletlerarası başvurunun kabul edilebilirliğine ilişkin görüşlerini sunmaya davet etmiştir.

(a) Başvuru no. 20958/14, Rusya Federasyonu’nun Kırım yarımadasının denetimini üstlenmesine yol açan ve bu süreçten sonra yaşanan olaylar ile daha sonra Doğu Ukrayna’da yaşanan gelişmelerle ilgilidir. Ukrayna Hükümeti Rusya’nın, Kırım Özerk Cumhuriyeti ve Doğu Ukrayna’da faaliyet gösteren silahlı grupları kontrol altına alarak, 27 Şubat 2014 tarihinden itibaren bu duruma yönelik yargılama yetkisi kullanarak Sözleşme’nin birçok ihlaline sebebiyet verdiğini belirtmektedir. Ukrayna Hükümeti özellikle, Kırım’ın ilhaki ve Doğu Ukrayna’da faaliyet gösteren Rusya destekçisi ayrılık yanlısı silahlı gruplar nedeniyle, Mart ile Eylül 2014 tarihleri arasında Ukrayna askerlerinin, emniyet görevlilerinin ve sivillerin öldürüldüğünü ve bu cinayetlerin yaygın ve sistematik bir uygulama olduğunu ileri sürmektedir. Ukrayna Hükümeti ayrıca, sivillerin işkenceye ve diğer kötü muamelelere maruz kalmaları ve hürriyetlerinden keyfi olarak yoksun bırakılmaları ile ilgili olaylara atıfta bulunmaktadır. Birçok Kırım Tatarı, etnik kökenleri ya da Ukrayna’ya ait ulusal sembolleri korumaya çalışmaları sebebiyle kötü muameleye

maruz kalmıştır. Kırım ve Sivastopol’da yaşayan Ukrayna vatandaşları otomatik olarak Rus vatandaşı olarak kabul edilmiş ve Ukrayna vatandaşı olarak kalmak istediğini açıklayan kişilere baskı uygulanmıştır. Bunun yanı sıra Ukrayna Hükümeti gazetecilerin mesleki faaliyetlerini sürdürürken, saldırılara, kaçırılmaya, kötü muameleye ve tacize maruz kaldıklarını iddia etmektedir. Ukrayna tüzel kişilerine ait mal ve mülkler, kendilerini Kırım Cumhuriyeti yetkilisi ilan eden kişilerce hukuka aykırı bir şekilde kontrol altına alınmış olup, bu durum daha sonra Rus mevzuatı aracılığıyla meşru kılınmıştır. Son olarak, Ukrayna vatandaşlarının Kırım’a girişi kanunsuz bir şekilde sınırlandırılmıştır.

Başvuru, Sözleşme’nin 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13 ve 14. maddeleri ile Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi ve 4 No.lu Protokol’ün 2. maddesi uyarınca *iletilmiştir*. Mahkeme İç Tüzüğü’nün 39. maddesi uyarınca Mahkeme tarafından çıkarılan ve Rusya ile Ukrayna’nın, sivil halkın Sözleşme haklarının ihlal edilmesine yol açabilecek herhangi bir tedbiri almamalarını bildiren geçici tedbir halen geçerlidir (bk. [172 Sayılı Bilgi Notu](#)).

(b) Başvuru no. 43800/14, çocuk yurdundaki Ukraynalı çocuk gruplarının ve bu çocuklara refakat eden yetişkinlerin, Doğu Ukrayna’da faaliyet gösteren ayrılıkçı güçler tarafından Haziran, Temmuz ve Ağustos 2014 tarihlerinde kaçırıldıkları ve daha sonra Rusya’ya gönderildikleri iddiasıyla ilgilidir. Söz konusu kaçırma olaylarının her birinde, Ukraynalı yetkililerin Rus yetkililerle koordinasyon halinde yürüttükleri diplomatik

girişimler sonucunda, çocuklar ve yetişkinler, kaçırılmalarının ardından birkaç gün içerisinde Ukrayna'ya iade edilmişlerdir.

Başvuru, Sözleşme'nin 2, 3, 5 ve 8. maddesi ile Sözleşme'ye Ek 4 No.lu Protokol'ün 2. maddesi uyarınca *iletilmiştir*. Rus Hükümetinin, kaçırılan kişilerin Sözleşme haklarına saygı göstermesini ve derhal Ukrayna'ya iade edilmelerini sağlamasını gerektiren geçici tedbir, söz konusu grupların Ukrayna'ya iade edilmelerinin ardından kaldırılmıştır.

Söz konusu iki Devletlerarası başvurunun yanı sıra, yukarıda bahsedilen olaylarla bağlantılı olarak Ukrayna, Rusya ya da her ikisi aleyhine yapılmış yaklaşık 160 bireysel başvuru Mahkeme önünde halen derdesttir. Bu başvuruların 20'den fazlası Kırım'da yaşanan olaylarla ilgili olup, geri kalan başvurular ise Doğu Ukrayna'da yaşanan gelişmelerle ilgilidir.

Madde 34

Bireysel başvuru hakkının kullanılmasının engellenmesi

Mahkeme tarafından bildirilen geçici tedbirin uygulanmaması: *ihlal*

Amirov /Rusya - 51857/13

27.11.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

Olaylar – Başvuran, Dağıstan Cumhuriyeti'nin eski Başbakan yardımcısı ve başkent'in Belediye Başkanıdır. Başvuran 1993 yılında yaşanan bir suikast girişimi nedeniyle felç olmuştur. Ayrıca

başvuran başka ciddi sağlık sorunları da yaşamıştır. Başvuran 2013 yılında birçok ciddi suçla itham edilmiştir. Daha sonra yakalanıp tutuklanmıştır. Avrupa Mahkemesi, [Mahkeme İçtüzüğü'nün](#) 39. maddesi uyarınca, 16 Ağustos 2013 tarihinde, başvuranın cezaevindeki tedavisinin yeterli olup olmadığı ve durumunun tutukluluk açısından uygun olup olmadığı ya da hastaneye yatırılması yönünde bir gereklilik bulunup bulunmadığı hususlarının belirlenmesi amacıyla Hükümete başvuranın derhal tarafsız sağlık uzmanları tarafından muayene edilmesi gerektiğini bildirmiştir. Ancak ulusal yetkililer bu tedbiri yerine getirmemişlerdir. Başvuran 2014 yılında terör saldırısı düzenlemekten suçlu bulunmuş ve on yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Başvuran hakkındaki diğer suçlamalara ilişkin yürütülen yargılamalar ise, Mahkemenin kararını bildirdiği tarihte halen devam etmekteydi.

Hukuksal Değerlendirme

Madde 34: Hükümet, Mahkeme tarafından bildirilen geçicisi tedbire cevap olarak sivil doktorlar tarafından hazırlanan iki raporu sunmuştur. Ancak bu raporlar, Mahkeme tarafından yöneltilen sorulara herhangi bir cevap teşkil etmemiştir. Bunun yerine, Hükümet soruları kendisi cevaplamış ve başvuranın savunma ekibinin, bir tıp uzmanı tarafından gerçekleştirilecek bir muayene organize etmesine izin vermemiştir. Hükümet, başvuranın durumuna ilişkin uzman tıbbi görüşün yerine kendi değerlendirmesini koyarak, başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir şekilde sürekli olarak fiziksel ve ruhsal sıkıntıya maruz bırakılma

olasılığına yönelik olarak Mahkeme'nin ilgili bağımsız tıbbi görüşe dayanarak etkili bir şekilde tepki gösterebilmesini ve bu durumu engelleyebilmesini sağlama amacını taşıyan geçici tedbirin amacını boşa çıkarmıştır.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle)

Madde 3: Belden aşağısı felç olan ve tekerlekli sandalyeye bağlı olan başvuranın birçok hastalığı bulunmaktadır. Taraflar, başvuranın durumunun ciddiliği ve vahameti ile durumunun tutukluluğu açısından uygun olup olmadığı hususlarında ihtilafa düşmüşlerdir. Başvuran tarafından sunulan bilirkişi beyanının, başvuruyu bizzat muayene eden uzmanlarca hazırlanmadığı doğrudur. Ancak bu argüman geçerli olarak kabul edilemez. Zira Hükümet, Mahkeme tarafından bildirilen geçici tedbiri dikkate almayarak, bilirkişi tıbbi incelemesini organize etmemiştir. Bunun yanı sıra yetkililer, başvuranın kendi seçeceği hekimlere erişim sağlamasına izin vermemişlerdir. Hükümet, başvuranın tutuklu olduğu süreçte etkili bir şekilde tıbbi tedavi gördüğünü ispat edememiştir. Kapsamlı ve yeterli ölçüde tedavi görmemesi nedeniyle uzun süreli ruhsal ve fiziksel sıkıntıya maruz kalan başvuranın insanlık onuru zedelenmiştir. Yetkililerin başvurana ihtiyacı olan tıbbi bakımı sağlamaması, Sözleşme'nin 3. maddesi anlamı dâhilinde insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele teşkil etmiştir.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle)

Madde 5 § 3: Başvuranın tutukluluk hali bir yıldan fazla sürmüştür. Mahkeme, başvuranın itham edildiği suçları işlediğine yönelik makul şüphenin

varlığını ve bu suçların ciddi niteliğini kabul etmiştir. Başvuranın kaçma riskiyle ilgili olarak, Ulusal mahkeme, başvuranın suçlu bulunması durumunda alacağı cezayı, şahsiyetini, belediye başkanı olmasından kaynaklanan bağlantılarını ve gücünü, siyasi ve toplumsal duruşunu ve tanıkları etkileme olasılığını dikkate almıştır. Bu etkenlerin hepsi dikkate alındığında, ulusal mahkemeler, başvuranın serbest bırakılması durumunda kaçabileceği, tekrar suç işleyebileceği ya da yargılamalara müdahale edebileceği riskinin bulunduğunu varsaymış olabilir. Ayrıca, kaçma ya da adaleti yanıltma riski, başvuranın tutukluluk süresi boyunca devam etmiştir. Başvuranın sağlık durumu kaçma riskini büyük ölçüde azaltsa bile, bu riski tamamen ortadan kaldırmamıştır. Yargılamaların son derece karışık olduğu da dikkate alındığında, Mahkeme ulusal yetkililerin, başvuranın tutukluluğunun gerekçelendirilmesi bakımından uygun ve yeterli gerekçeler öne sürdüklerini ve davanın ele alınmasında davaya özel bir özensizlik göstermediklerini kaydetmiştir.

Sonuç: ihlal yok (oy birliğiyle).

Madde 46: Yetkililerin başvuranı, kendisinin sürekli olarak müşahede altında tutulacağı ve yeterli tıbbi hizmetin sağlanabileceği ihtisaslaşmış bir tıbbi tesise yatırmaları gerekmektedir. Ayrıca yetkililerin, bağımsız tıbbi uzmanların da yardımıyla başvuranın durumunun düzenli olarak incelenmesini sağlamaları gerekmektedir.

Madde 41: manevi tazminat olarak 15.000 Avro.

(Ayrıca bk. *Mamedova / Rusya*, 7064/05, 1 Haziran 2006, [87 Sayılı Bilgi Notu](#); *Khudobin / Rusya*,

59696/00, 26 Ekim 2006, 90 Sayılı Bilgi Notu; *Belevitskiy / Rusya*, 72967/01, 1 Mart 2007; *Gurenko / Rusya*, 41828/10 ve *Bubnov / Rusya*, 76317/11, 5 Şubat 2013; *Budanov / Rusya*, 66583/11 ve *Gorelov / Rusya*, 49072/11, 9 Ocak 2014; ve bk. genel olarak, [Tutuklu/hükümlülerin sağlık hakları ile ilgili Tematik Bilgi Notu](#))

Madde 35

Madde 35 § 1

İç hukuk yollarının tüketilmesi

Etkin iç hukuk yolu - İsveç

Yüksek Mahkemenin 11 Haziran 2013 tarihinde verdiği karar üzerine, Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesine yönelik ihlal iddialarının geriye yürür tazmini: *etkin hukuk yolu: kabul edilemez*

Shibendra Dev / İsveç - 7362/10

21.10.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar – İsveç Yüksek Mahkemesi, 11 Haziran 2013 tarihinde verdiği kurul kararında daha önceki içtihadından ayrılarak, vergi suçlarından suçlu olan kişilerin hem kovuşturulmasını hem de ek vergiye tabi tutulmasını sağlayan İsveç hukuk sisteminin, Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesine aykırı olduğu sonucuna varılmasını sağlayacak yeterli dayanak bulunduğuna karar vermiştir. Daha sonra verilen bir dizi kararda, hem İsveç Yüksek Mahkemesi hem de Yüksek İdare Mahkemesi, mahkûm edilen kişilerin ve Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesine aykırı bir şekilde

ek vergiye tabi tutulan kişilerin, belirli durumlarda, davalarını yeniden açtırmalarına hükmetmiştir. Belirtilen hüküm, Avrupa Mahkemesinin *Sergey Zolotukhin / Rusya* [BD]¹ davasına ilişkin karar verdiği tarih olan 10 Şubat 2009 tarihinden itibaren olmak üzere geriye yürür bir şekilde uygulanmıştır.

Mevcut davada başvuranın, *diğer suçların yanı sıra*, vergi suçundan mahkûm edilmeden önce, ek vergiler ödemesine karar verilmiştir. Başvuran, 21 Ocak 2010 tarihinde Avrupa Mahkemesine başvuruda bulunarak, Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesinin ihlal edildiği hususunda şikâyette bulunmuştur. Başvuranın ilk olarak, Yüksek Mahkeme tarafından verilen karar neticesinde mevcut kılınan iç hukuk yollarını tüketmesi gerekip gerekmediği sorusu ortaya çıkmıştır.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 35 § 1: Yüksek Mahkeme'nin 11 Haziran 2013 tarihinde verdiği karar sonrası ortaya çıkan yeni hukuki durum dikkate alındığında, -söz konusu karar ve sonra verilen kararlarda belirtilen koşulların sağlanması şartıyla- İsveç'te artık Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesine yönelik ihlal iddialarının tazminini sağlayabilecek erişilebilir ve etkin bir hukuk yolu bulunmaktadır. Bu nedenle, bir davanın, vergi beyanında sağlanan aynı bilgilere dayalı olarak uygulanan ek vergi ve vergi cezaları içermesi ve davanın 10 Şubat 2009 tarihinde veya daha sonrasında ikinci kez görülmesi ya da hükme bağlanması durumunda, potansiyel bir başvuranın,

¹ *Sergey Zolotukhin / Rusya* [BD], 14939/03, 10 Şubat 2009, [116 Sayılı Bilgi Notu](#). Ayrıca dava çifte yargılama ve mükerrer yargılama konularıyla ilgilidir.

yargılamanın yeniden açılmasını, bozma kararını ya da yaptırımında indirimine gidilmesini veya iddia edilen zararın tazmin edilmesini sağlamaya yönelik olarak iç hukukta dava açması beklenebilir.

İç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğine ilişkin değerlendirmenin, normal şartlarda, başvurunun yapıldığı tarih dikkate alınarak gerçekleştirildiği yönündeki genel ilkedен farklı bir yol izlenmesini gerektirendiren çeşitli unsurlar bulunmaktadır. İlk olarak, Yüksek Mahkeme ve Yüksek İdare Mahkemesi söz konusu hususları kurulda inceleyerek, vergi konularında çifte yargılamalar ve cezalara ilişkin davaların gelecekte ele alınmasına yönelik yol gösteren önemli kararlar vermek suretiyle, İsveç hukuk sisteminin Sözleşme ile uyumluluğuna yönelik genel bir hususu irdelemeyi amaçlamıştır. İkinci olarak, *ne bis in idem* ilkesine (*aynı fiil nedeniyle tek bir ceza verilmesi*) ve Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesine ilişkin yeni hukuki durum kademeli değişimlerle ortaya çıkmamış ya da genel anlamda belirlenmemiştir. Söz konusu hukuki durum, özellikle tek bir dava türü ve durumu için belirlenmiştir. Yüksek Mahkemenin 11 Haziran 2013 tarihli kararı ve her iki yüksek mahkeme tarafından daha sonra verilen kararlar, başvuranların, davalarının öngörülen koşulları karşılayıp karşılamadığını değerlendirebilmelerine olanak sağlayacak ölçüde detaylı ve açıktır. Üçüncü olarak, davacılar sağlanan hukuk yolu, şikâyetlerine yönelik ulusal düzeyde tazmin elde etmeleri bakımından gerçek bir olanaktır. Yüksek Mahkeme, sadece Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesinin yorumlanmasıyla sınırlı kalmamıştır. Yüksek

Mahkeme, İsveç hukuk geleneğini esas alarak, çifte yargılama ve cezalara yönelik yasağın *lis pendens* (*görülmekte olan dava*) durumlarına uygulanacak şekilde genişletilmesine karar vermiş ve Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesinin sunduğu korumanın ötesinde koruma sağlamıştır. Son olarak, söz konusu hukuk yolu, hukuki cezaların ve ek vergilerin bozulmasına ya da indirimine tabi tutulmasına izin vermiştir. Sözleşme sistemi normal koşullarda maddi tazminat ödenmesiyle sınırlandırılmıştır; ancak yeni hukuki durum, birçok kişinin cezaevinden serbest bırakılmasına ya da cezalarının gereğini yerine getirmelerinin sonlandırılmasına sebep olmuştur.

Sonuç: kabul edilemez (iç hukuk yollarının tüketilmemesi).

(Ayrıca bk. *Lucky Dev / İsveç*, 7356/10, 27 Kasım 2014, aşağıda Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesi altında özetlenmiştir, [sayfa 23](#))

Madde 46

Kararların infazı – Genel tedbirler

Davalı Devletin, tutukluluk koşullarının iyileştirilmesi ve uygun hukuk yollarının sağlanması hususlarına yönelik genel tedbirleri alma yükümlülüğü:

Vasilescu / Belçika – 64682/12

25.11.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar – Başvuran Avrupa Mahkemesi önünde, Belçika'da tutulduğu farklı cezaevlerindeki koşullardan şikâyet etmiştir.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 3: Başvuran aşırı kalabalık cezaevi koşullarında ve zaman zaman tuvaleti olmayan ya da su olanağı bulunmayan hücrelerde tutulmuştur. Ayrıca başvuran haftalarca zeminin üstünde yer alan bir minderde uyumak zorunda kalmış ve pasif sigara dumanına maruz kalmıştır. Dolayısıyla, başvuranın Antwerp ve Merksplas cezaevlerindeki tutukluluğunun fiziki koşulları, bir bütün olarak ele alındığında Sözleşme'nin 3. maddesinde belirtilen minimum ciddilik eşiğine ulaşarak, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele teşkil etmiştir.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle)

Madde 41: Manevi tazminat olarak 10.000 avro ödenmesine; maddi tazminat talebinin reddedilmesine karar verilmiştir.

Madde 46: Belçika'da cezaevlerinin aşırı kalabalık olması nedeniyle ortaya çıkan sorunlar ile sağlığa zararlı ve bakımsız cezaevlerinin sorunları aslında yapısal olup, sadece başvuranın kişisel durumuyla ilgili değildir. Başvuranın şikâyetinde bulunduğu tutukluluk koşulları, uzun yıllardır birçok ulusal ve uluslararası gözlemci tarafından eleştirilmiş ve görüldüğü kadarıyla, başvuranın kaldığı cezaevlerinde herhangi bir iyileştirme yapılmamıştır. Aksine, Avrupa İşkencenin ve İnsanlık dışı veya Onur kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) 2012 yılında, Belçika'da cezaevlerinin aşırı kalabalıklaşması sorununun son yıllarda daha da kötü bir hal alarak devam ettiğini gözlemlemiştir. Ayrıca, Hükümetin atıfta bulunduğu hukuk yollarından hiçbiri, günümüzde tüketilmesi

gereken etkin bir hukuk yolu olarak kabul edilemez.

Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesine uygun tutukluluk koşullarının güvence altına alınması amacıyla ve ayrıca iddia edilen bir ihlale son verebilecek ya da tutukluların tutukluluk koşullarında iyileştirme elde etmelerine izin verebilecek bir hukuk yolunun kendilerine sağlanması amacıyla, Davalı Devletin genel tedbirleri kabul etmeyi değerlendirmesini tavsiye etmiştir.

(Ayrıca bk. [Tutuklama şartları ve hükümlülere muamele](#) ile ilgili tematik bilgi notu)

Kararların infazı – Bireysel tedbirler

Davalı Devletin, engelli başvuranı ihtisaslaşmış tıbbi tesislere nakletme ve kendisine yeterli tıbbi bakımı sağlama yükümlülüğü

Amirov / Rusya – 51857/13

27.11.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

(Bk. yukarıda 34. madde, [sayfa 18](#))

EK 1 NO'LU PROTOKOLÜN 1.

MADDESİ

Mülkiyet hakkı

Başvuran şirkete ait olan kilise tapusunun piskoposluk adına yeniden tescil edilmesi: ihlal

Sociedad Anonima del Ucieza / İspanya– 38963/08

4.11.2014 tarihli Karar [III. Bölüm]

Olaylar –Başvuran şirket, İspanyol limitet şirketti. 1978 yılında söz konusu şirket, arazi satın almıştır. Alım işlemi, tapu siciline işlenmiştir. Söz konusu arazi ve etrafı, tapu sicilinde “kilise, ev, birkaç su değirmenleri, kümes ve değirmen” ile çevrili olarak kayıtlara geçmiştir. 1994 yılında, Palencia Piskoposluğu (“Piskoposluk”) başvuran şirkete ait olan kiliseyi Piskoposluk adına tescil ettirmiştir. Kayıt, 16 Aralık 1994 tarihinde Piskoposluk tarafından verilen bir belgeye istinaden yapılmıştır. Söz konusu belge, Piskopos Yardımcısı onayı ile Piskoposluk Genel Sekreteri tarafından imzalanmıştır. Tapu sicilinde söz konusu arazinin sahibi olarak görünmesine rağmen, başvuran şirket, sicildeki bu yeni kayıttan haberdar edilmemiş ve kendisine itiraz hakkı da tanınmamıştır. Başvuran şirketin tüm itirazları, özellikle söz konusu kilisenin önceki tescil koşullarındaki belirsizlik nedeniyle reddedilmiştir.

Hukuki değerlendirme–Ek 1 No’lu Protokolün 1. Maddesi: Kilisenin Piskoposluk Genel Sekreteri tarafından Piskoposluk adına yapılan yeni tescili, başvuran şirketi, binanın kendi adına bir önceki

tescili kapsamındaki haklarından mahrum etmiş ve bu nedenle başvuran şirketin mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkına müdahale teşkil etmiştir. Bu durum, 1 No’lu Protokolün 1. maddesinin ikinci fıkrası anlamı dâhilindeki fiili bir müsadere veya mülkiyetin kullanımını kontrol etmeye yönelik tedbirden farklıdır ve bu nedenle Ek 1 No’lu Protokolün 1. maddesinin ilk cümlesi kapsamına girdiği düşünülmeliydi. Mevcut davada taşınmazın adını tapu siciline girilmesiyle gayrimenkul alım satımının güvenliği sağlandığı için müdahale, kamu yararı gerekliliklerini yerine getirmiştir.

Piskoposluk tarafından yapılan tescil, sadece Aralık 1994 tarihli bir belge temelinde yapılmıştır. Ancak, bu usulü düzenleyen kural, sadece sicilde önceden yapılmış başka bir kayıt yok ise uygulanabilmektedir. Mevcut davada, Piskoposluk adına yapılan tescil işlemi, aynı mülkiyet üzerinde aynı anda ve görünüşe göre ihtilaf nedeni iki kayıt söz konusu olamayacağı için, sicil memuru tarafından reddedilmeliydi. Tescil işlemi, başvuran şirkete itiraz hakkı tanınmadan gerçekleştirilmiştir. Başvuran şirketin davasına bakan ulusal mahkemelerde uygulanan ulusal hükümlere ilişkin bir tartışma söz konusu değildir. Sonuç itibarıyla, kilisenin Piskoposluk adına tescil edilmesi keyfi ve açıkça öngörülebilir bir işlem olup; başvuran şirkete menfaatlerini savunması için temel usulü güvenceler sağlanmamıştır. Başvuran şirket, söz konusu tescil işlemine karşı kendisini savunamamış olup; bu durum usulü güvencelerin sağlanmasına ilişkin tedbirin orantısız olmasına neden olmuştur.

Ayrıca, Piskoposluk Genel Sekreteri tarafından düzenlenen bir belgenin, Devlet yetkilileri tarafından düzenlenen belge ile aynı değerde olması ve bu usulü düzenleyen ulusal normun, diğer tarikatların temsilcilerini hariç tutarak, sadece Roma Katolik Kilisesi piskoposlarına atıfta bulunması şaşırtıcı bir durumdu. Mevcut davada olduğu gibi alenilik gerekliliği olmadan ve yasal kesinlik ilkesini ihlal edecek şekilde herhangi bir zamanda gerçekleştirilebilecek bu tür tescil işlemine ilişkin bir süre sınırlamasının olmaması da kayda değerdi. Son olarak, ulusal mahkemelerin, kiliseyi, her zaman papaza ait bir bölge statüsüne sahip olması nedeniyle Piskoposluğa ait görmelerinden ötürü, başvuran şirket herhangi bir tazminat alamamıştır.

Davanın kendine özgü koşullarında – ihtilafli usulün istisnai mahiyeti, Piskoposluğun tapusunun bulunmaması, çekişmeli yargılama veya silahların eşitliği ilkelerinin uygulanmaması, mülkiyet hakkı kullanımına yapılan müdahale ve tazminata hak kazanılmaması -, başvuran şirket, olağandışı ve aşırı bir yük altına girmek zorunda bırakılmıştır.

Sonuç: ihlal (bire karşı altı oyla)

Mahkeme ayrıca, oybirliğiyle, başvuran şirketin itirazını esas bakımından inceleme yetkisine sahip bir mahkemeye erişim hakkından yoksun bırakan usulü bir kuralın özellikle dar kapsamda yorumlanmasından dolayı Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Madde 41: bu husus saklıdır.

Mülkiyet kullanımının düzenlenmesi

Uyuşturucu ticareti ile finanse edilen bir evin müsadere edilmesi: *kabuledilemez*

Aboufadda / Fransa– 28457/10

4.11.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar –2005 yılında, başvurular önden depozito ödemesi yapmak suretiyle banka kredisi ile bir ev almışlardır. Birkaç ay sonra, yürütülen adli soruşturma, başvuranların oğlu tarafından organize edilen büyük bir uyuşturucu kaçakçılığı olayını ortaya çıkarmıştır. Gelirin kaynağının açıklanamaması veya para aklanması suçlarının işlenip işlenmediğini tespit etmek amacıyla başvuranların oğlu ve yakınlarının mal varlıklarına ilişkin mali denetimler yapılmıştır. 2008 yılında, diğer yaptırımların yanı sıra, başvuranların oğluna yedi yıl hapis cezası; başvuranlara ise üç sene hapis cezası verilmiş olup; başvuranların cezasının iki senesinin infazı ertelenmiştir. Başvuranların davasında mahkeme ayrıca, 2005 yılında alınan evin müsadere edilmesine hükmetmiştir. Mahkeme özellikle, başvuranların oğlunun, evde gerçekleştirilen faaliyetin yönetilmesinden sorumlu olduğunu, kredi ödemelerini gerçekleştirdiğini ve giderlerin karşılanmasına katkı sağladığını ve başvuranların telefon görüşmelerinin dinlenmesinden anlaşıldığı üzere ise başvuranların, oğullarının yasadışı faaliyetler yürüttüğünün farkında olduğunu belirtmiştir. Kendilerine kalacak bir yer bulmalarını sağlamak amacıyla başvuranların aylık 900 avro kira karşılığında Mayıs 2011 tarihine kadar söz konusu evde kalmalarına izin verilmiştir. 1 Haziran 2011 tarihinde Devlet, daireye el koymuştur.

Hukuk –Ek 1 No'lu Protokolün 1. Maddesi: Söz konusu müsadere işlemi, yasayla öngörülmüş olup yasadışı yollarla elde edilen mal varlığının gizlenmesi ve para aklama faaliyetlerinin önünü keserek kamusal yarara yönelik uyuşturucu ticareti suçu ile mücadele edilmesi amacını gütmüştür. Beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması gereken bir kişi ile düzenli irtibat halinde olan ve yaşam tarzlarını finanse edecek mali kaynakları olduğunu gösteremeyen veya sahip oldukları varlıkların yasal dayanağını açıklayamayan kişiler hakkında, yasal mevzuat bir varsayım ortaya koymuştur: bu kişilerin, olayların tamamından haberdar olmak suretiyle yasaya aykırı şekilde elde edilen finansal kaynak veya varlıklardan yarar sağladıkları kabul edilmiştir. Bu tür durumlarda, mali varlıklarının mali kaynağı açıklanamayan bölümü ek ceza olarak müsadere edilebilmiştir. Varsayım, aksi ispat edilene kadar geçerli bir öngörü olup; finansal kaynaklarının ve mal varlıklarının yasal dayanağını göstermeleri halinde başvuranlar bu bağlamda suçlu bulunmayacaklardı. Nitekim yaşama tarzlarının başvuranlar tarafından beyan edilen gelirle orantısız olduğu belirtildikten sonra, yerel mahkeme başvuranların iddialarını desteklemek amacıyla sunduğu delilleri gereğince değerlendirmiştir. Mahkeme ayrıca, oğullarının başvuranlara sağladığı paranın kaynağından haberdar olmamalarının mümkün olmadığına vurgu yaparak başvuranların tutumunu dikkate almıştır. Daha genel anlamda ise, davaları iki aşamalı yargılamaya tabi tutulan ve hukuki sorun bağlamında temyize giden ancak adil yargılanma haklarının ihlali nedeniyle mağdur olduklarını ileri sürmeyen başvuranların, davalarını yetkili mercilere taşımalarına olanak sağlanmadığı yönünde bir iddia ileri sürülemez.

AİHM, başvuranların evi satın almak için kullandıkları maddi kaynağın bir bölümünün, oğullarının iştirak ettiği uyuşturucu ticareti suçundan elde edilen gelirden başka bir kaynağa sahip olduğunu kabul etmiştir. Aslında, 2006 yılından sonraki gelirleri ihtilaf konusu değildir. Bu nedenle, 2006 senesinden sonra ödenmiş olan kredi ödemeleri, mahkûm oldukları uyuşturucu ticareti suçundan elde edilmemiş gelirlerdi. Ancak, varlığın büyük çoğunluğunun başvuranların oğlunun da karıştığı uyuşturucu ticareti gelirlerinden elde edildiği şeklinde varılan sonuçta herhangi bir aşırılık söz konusu değildi. Ayrıca, yerel mahkemenin ceza olarak evin tamamıyla müsadere edilmesine hükmetmesi; başvuranlarca işlenen,yasaya aykırı şekilde edilen mal varlığının gizlenmesine benzer nitelikte olan ve buna ilaveten yerel düzeyde büyük ölçekli uyuşturucu ticareti bağlamında meydana gelen suçların ağır şekilde cezalandırılmasını sağlamaya yönelik yasal bir amaç güttüğünü göstermiştir. Uyuşturucuların neden olduğu zararlara bakıldığında, Sözleşmecî Devlet yetkilileri tarafından bu belanın yaygınlaşmasına neden olanlara karşı sert bir tutum sergilenmesi anlaşılabilir.

Mahkeme, başvuranların mülkiyet hakkına bulunulan müdahalenin, güdülen kamu yararı amacı ile orantılı olduğuna karar vermiştir.

Sonuç: kabul edilemez (açıkça dayanaktan yoksun).

Madde 8: Müsadere edilen ev, başvuranların aile yaşamlarını sürdürdüğü evdir. Bu nedenle söz konusu tedbir, kendilerinin özel yaşamı, aile yaşamı ve evlerine saygı hakkının kullanımına

yapılan bir müdahale niteliğindedir. Müdahale yasalara uygun olup; uyuşturucu ticareti ile mücadele edilmesini amaçlamış, yasaya aykırı şekilde edilen varlıkların ve para aklamalarının önüne geçerek bu suçu önleyeme çalışmış ve “düzensizliği veya suçu engellemeyi” amaçlamıştır. Devletlerin Sözleşmenin 8. maddesini uygularken kullandıkları takdir yetkisi, Ek 1 No’lu Protokolün 1. maddesini uygularken kullandıklarından daha sınırlıdır. Ancak, yetkililer, başka bir yere taşınabilecekleri kadar süre evlerinde kalmalarına müsaade ederek başvuruların durumuna gereken hassasiyeti göstermiştir.

Sonuç: kabul edilemez (açıkça dayanaktan yoksun).

EK 4 NO’LU PROTOKOLÜN 2.

MADDESİ

Madde 2 § 1

Serbest Dolaşım Özgürlüğü

Tehlike arz ediyor olma iddiası ile özel denetim tedbirinin uygulanması

Büyük Daire lehine feragat

De Tommaso / İtalya– 43395/09

[II. Bölüm]

Nisan 2008 tarihinde, başvuran iki yıl boyunca özel denetim uygulamasına tabi tutulmuştur. Mahkeme, başvuranın uyuşturucu ticareti suçuna ilişkin eski sabıkalılarını, tutukluymuşken firar etmesini ve ruhsatsız silah bulundurmasını ve suçlular ile irtibat halinde olduğunu dikkate alarak,

kendisinin kesin olarak tehlike arz ettiğini tespit etmiştir.

Özel denetim uygulaması, başvuranın, denetiminden sorumlu polise haftada bir kere bildirimde bulunmasını, bir ay içerisinde iş bulmasını, aynı şehirde yaşamaya devam etmesini, dürüst ve yasaya uygun bir yaşam sürmesini, şüpheye mahal vermemesini, sabıkasız olan ve önleyici veya güvenlik tedbirlerine tabi tutulan kişilerle irtibat kurmamasını, akşam 10:00’den önce evde olmasını ve sabah 7:00’den önce evden ayrılmamasını, gerekli olan ve sadece zamanında görevliye bildirilen durumlar dışında silah bulundurmaması veya taşımamasını, sık sık barlara veya gece kulüplerine gitmemesini ve mitinglere katılmamasını gerekli kılmıştır.

Ocak 2009’da, temyiz mahkemesi, başvuranın mahkûm olduğu suçun, 2004 yılına uzandığını ve ciddi nitelikte olmadığını ve başvuranın bundan başka bir suç işlemediğini dikkate almıştır. Sabıka kaydı bulunan kişilerle irtibat halinde olması, tehlike arz etmesi için yeterli bir delil teşkil etmemekteydi. Temyiz mahkemesi, ilk derece mahkemesinin, verilen cezanın ıslah amacının başvuranın kişiliği üzerindeki etkisini değerlendirmeyi göz ardı ettiğine karar vermiştir.

Başvuran, hakkında uygulanan önleyici tedbirin keyfi olduğunu ve temyiz mahkemesinin bu bağlamdaki hükmü, yaptığı başvurudan altı ay sonra verildiği için aşırı uzun bir süre boyunca uygulandığını ileri sürmektedir. Önleyici tedbirlerin uygulanmasında uzmanlaşmış ilk derece mahkemesi ve temyiz mahkemesi nezdindeki yargılama işlemlerinin aleni olarak yürütülmediğinden ve önleyici tedbirlerin

uygulanması ile sonuçlanan yargılama işlemlerinin adil olmadığından şikâyetçi olmuştur.

Dava, 4 No’lu Protokolün 2. maddesi ile Sözleşmenin 6. maddesi uyarınca ilgili Hükümete iletilmiştir. 25 Kasım 2014 tarihinde, AİHM Dairesi, Büyük Daire lehine davadan el çekmeye karar vermiştir.

EK 7 NO’LU PROTOKOLÜN 4.

MADDESİ

Madde 2 § 1

Aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama hakkı

Başvuranın aynı olaydan kaynaklanan vergi suçundan beraat etmesinin ardından ek vergi işlemlerinin devam etmesi: ihlal

Lucky Dev / İsveç – 7356/10

27.11.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar –Haziran 2014 tarihinde, İsveç vergi dairesi, 2002 yılı gelir vergisi ve KDV iadesi bakımından, başvuran aleyhine yasal işlem başlatmış ve başvuranın ek vergi ve sürşari ödemesine hükmetmiştir. Başvuran, mahkemeler nezdinde bu hükme itiraz etmiştir. Başvuran hakkında ayrıca, aynı vergi iade işlemlerinden kaynaklanan defter tutma ve vergi suçları nedeniyle kovuşturma işlemleri yürütülmekteydi. Defter tutma suçundan suçlu bulunmuş olmasına rağmen, vergi suçundan beraat etmiştir (suç teşkil edecek niyeti bulunmadığı için). Vergi davası, başvuranın beraatı kesinleştikten sonra dokuz buçuk ay boyunca devam etmiştir. Avrupa

İnsan Hakları Mahkemesine yaptığı başvuruda başvuran, aynı olaylardan dolayı kovuşturulması ve ilave vergi ödemesine karar verilmesi nedeniyle, aynı olaydan dolayı iki kez yargılanması ve cezalandırılmasından şikâyetçi olup; bu durumun 7 No.lu Protokolün 4. maddesini ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

Hukuk – 7 No’lu Protokolün 4. Maddesi

(a) *Kabul Edilebilirlik Hakkında – Shibendra Dev / İsveç* (7362/10, 21 Ekim 2014, sayfa 19, 35 § 1. madde kapsamında özetlenen) kararı dâhil verilen son üç kararda, Mahkeme, İsveç Yüksek Mahkemesinin kovuşturma ve ek vergi yükümlülüğüne ilişkin vermiş olduğu hükümler sonucunda iç hukuka dâhil edilen yeni çözüm yollarının, etkin olarak değerlendirilebileceğini ve zamanında başlatılan ve 10 Şubat 2009 tarihinde veya sonrasında sona eren yargılama işlemlerinde tüketilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Yargılamaların ikinci aşaması (başvuranın davasında cezai yargılama işlemleri) bu tarihten önce sona erdiği için başvuranın bu hukuk yolunu tüketmesi zorunlu değildir.

(b) *Esas Hakkında* –Mahkeme, ilave vergileri içeren işlemlerin, sadece Sözleşmenin 6. maddesi uyarınca değil Ek 7 No’lu Protokolün 4. maddesi anlamı dâhilinde “cezaî” mahiyette dikkate alınması gerektiğini yinelemiştir. Böylece, başvuranın davasında hem vergi davası hem de ceza davası, Ek 7 No’lu Protokolün 4. maddesi kapsamına girmiştir.

Ek 7 No’lu Protokolün 4. maddesi, benzer olaylar veya esasen aynı olan olaylardan kaynaklandığı sürece yeniden yargılanmayı veya mahkûm edilmeyi yasaklamaktadır. Defter tutma

suçunun unsurları, ek vergiye ilişkin suça neden olan olay ve olgulardan yeterli ölçüde ayrılmış olup; böylece Mahkemenin başvuranın bu suçtan mahkûm edilmesinin iki kez cezalandırılma anlamına gelmeyeceği sonucuna varmasına olanak tanımıştır. Ancak başvuranın vergi suçundan dolayı kovuşturulmasında durum farklıydı: başvuran hakkındaki itham ve ek vergilerin uygulanması ticari kazançların ve KDV'nin beyan edilmemesinden kaynaklanmakta iken vergi davası ve ceza davası ise aynı dönemle ve özellikle kaçırılan aynı miktardaki vergiyle ilgiliydi. Bu doğrultuda, olaylar en azından esas bakımından aynıydı.

Başvurayı vergi suçundan beraat ettiren karara karşı bir itirazda bulunulmadığına göre “nihai” karar koşulu karşılanmış olup; söz konusu bu beraat kararı böylece kesin hüküm teşkil etmiştir.

Yargılamanın iki kez yapıp yapılmadığına ilişkin olarak ise, Mahkeme, 7 No’lu Protokolün 4. Maddesinin iki kez cezalandırılmama hakkı ile sınırlı olmamakla birlikte aynı suçtan iki kez yargılanmama hakkını da kapsadığını dile getirmiştir. Bu nedenle söz konusu bu hüküm, bireyin mahkûmiyetle sonuçlanmayan yargılama işlemlerine tabi tutulduğu durumlarda da uygulanmıştır. Ancak, koruma sadece aynı suça ilişkin karar nihai olduğunda devreye girmiştir: 7 No’lu Protokolün 4. maddesi, nihai karar verilmeden önce birden fazla davanın görülmesini engellemiştir. Davalardan birinin nihai karar ile sonlandırıldığı durumlarda diğer davanın devam etmesi halinde ihlal ortaya çıkacaktır. Başvuranın davasında ise, ceza yargılaması nihai bir karar ile sonlandırıldıktan sonra vergi davası sonlandırılmamış ve ek

vergiler iptal edilmemiş olup; dokuz buçuk ay boyunca devam etmiştir. İki dava arasında, esas ve zaman bakımından, aynı yaptırım kapsamında değerlendirilebilecek ölçüde yakın bir bağlantı söz konusu değildi (aksi bir tespit için bakınız; *R.T. / İsviçre ve Nilsson / İsveç* davaları. Bu davalarda, Mahkeme, ehliyeteye el konulması kararının, doğrudan trafik suçunun neden olduğunu veya nihai mahkûmiyete dayalı olduğunu tespit etmiş ve bu nedenle suç veya söz konusu eylem ayrı bir incelemeye tabi tutulmamıştır.)

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Madde 41: manevi tazminat başlığı altında 2,000 Euro

(bakınız *R.T. / İsviçre* (k.k.), 31982/96, 30 Mayıs 2000, 18 Sayılı Bilgi Notu ve *Nilsson / İsveç* (k.k.), 73661/01, 13 Aralık 2005, 81 Sayılı Bilgi Notu)

BÜYÜK DAİREYE HAVALA

Madde 43 § 2

M.E. / İsveç – 71398/12

26.6.2014 tarihli Karar (V. Bölüm)

(Bakınız, yukarıda, sayfa 13, 3. madde)

A.B. / İsviçre – 56925/08

1.7.2014 tarihli Karar (II. Bölüm)

(Bakınız, yukarıda, sayfa 16, 10. madde)

BÜYÜK DAİRE LEHİNE FERAGAT

Madde 30

Lambert ve Diğerleri / Fransa – 46043/14

(V. Bölüm)

(Bakınız, yukarıda, sayfa 8, 2. madde)

Doğan ve Diğerleri / Türkiye – 62649/10

(II. Bölüm)

(Bakınız, yukarıda, sayfa 15, 9. madde)

De Tommaso / İtalya – 43395/09

(II. Bölüm)

(Bakınız, yukarıda, sayfa 23, 4 No'lu Protokolün 2. maddesi)

GÜNCEL YAYINLAR

Kabuledilebilirlik Kriterlerini Uygulama Rehberi

Kabuledilebilirlik Kriterlerini Uygulama Rehberi, Mahkemeye yapılan bir başvurunun taşınması gereken koşulları tanımlar. Bu üçüncü basım, 1 Ocak 2014 tarihine kadar olan içtihatları ve Mahkemeye başvuru yapılmasına ilişkin bu tarihte yürürlüğe giren daha katı usulü koşulları içerir.

Bu rehber, Mahkemenin internet sitesinden (www.echr.coe.int – İçtihat) indirilebilir. Bu yeni basımın gayri resmi dillere çevirisine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

İngilizce ve Fransızca dillerindeki basılı versiyonu Wolf Legal Publishers tarafından yayımlanacaktır (<www.wolfpublishers.com>9).

6. Madde Rehberi (hukuk yönü): Çince tercümesi

6. maddenin hukuk yönü (adil yargılanma hakkı) hakkındaki rehberin Çinceye tercümesi Mahkemenin internet sitesinde hâlihazırda mevcuttur (www.echr.coe.int – İçtihat).

Avrupa Veri Koruma Kanunu El Kitabı

Mahkeme ve Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (THA) tarafından ortaklaşa yayımlanan bu üçüncü el kitabı, Avrupa Veri Koruma Kanunu'na ilişkin kapsamlı bir rehberlik sunmaktadır. El kitabı, Avrupa Birliği'nin ve Avrupa Konseyi'nin uygulanabilir yasal çerçevelerine ilişkin genel bir değerlendirme sunmakta ve hem Strazburg Mahkemesi'nin hem de Avrupa Birliği Mahkemesi'nin önemli içtihatlarını açıklamaktadır.

Bu elkitabı on iki dilde tercüme edilmiştir: Bulgarca, Hırvatça, Danimarkaca, Felemenkçe, Estçe, Fince, Macarca, Letonca, Litvanca, Lehçe, Portekizce, Rumence, Slovakça, Slovence ve İspanyolca. Elkitabı, Mahkeme'nin internet sitesinden (www.echr.coe.int - Publications) indirilebilir.

Наръчник по европейско право в областта
на защитата на данните (bul)
Priručnik o europskom zakonodavstvu o zaštiti
podataka (hrv)

HandboekEuropese
gegevensbeschermingswetgeving (dan)
KasikirjaEuroopantietosuojaoikeudesta (fin)
Europaiadatvedelmijogikezikonyv (hun)
Europosduomenųapsaugosteisėsvadovas (lit)
Podręcznikuropejskiegoprawa o ochronie
danych (pol)
Manual da LegislaçaoEuropeiasobreProteçao
deDados (por)
Manual de legislațieeuropeanăprivindprotecția
datelor (ron)
Priručka o europskomprave v oblasti ochrany
udajov (slk)
Priročnik o evropskempravuvarstvaosebnih
podatkov (slv)
Manual de legislacioneuropea en materia
de la proteccion de datos (spa)